

B2/13064/I/54

JAARVERSLAG BOSSCHAP 1993

INHOUDSOPGAVE

I	Inleiding	1
II	Afscheid van de heren H.A.J. Roels en drs. G.J. den Hartog als voorzitter en secretaris van het Bosschap	2
III	Registratie	2
IV	Bosbouwbeleid	2
	4.1 Evaluatie Meerjarenplan Bosbouw 1986-1991	
	4.2 Aanzetten voor nieuw bosbeleid	
	4.3 Regeling functiebeloning	
	4.4 Advies Commissie Bosuitbreiding	
	4.5 Regeling stimulering bosuitbreiding op landbouwgronden	
	4.6 Bosbeleidplan	
	4.7 Decentralisatie bosbeleid.	
V	Economische aangerezenheden	7
	5.1 Bedrijfsuitkomsten in de particuliere bosbouw.	
	5.2 De houtmarkt.	
VI	Belastingen	9
	6.1 Fiscale groenregeling.	
	6.2 Wijziging belastingwetten in het belang van de werkgelegenheid	
	6.3 Rapport Commissie Vernieuwing eigen middelen lagere overheden (Commissie de Kam).	
	6.4 BTW heffing.	
VII	Sociale aangerezenheden	13
	7.1 C.a.o. voor de particuliere bosbouw	
	7.2 Toepassing Landbouwveiligheidsbesluit Arboret op zelfstandigen	
	7.3 Inspectieproject bosbouw.	
	7.4 Strategie met betrekking tot arbeidsomstandigheden in de bosbouw.	
	7.5 Bosbouwberoepsstrijden.	
VIII	Onderwijs en onderzoek	17
	8.1 Onderwijsaanrezenheden	
	8.2 Onderzoek	

IX	Internationale aangelegenheden	19
X	Ruimtelijke ordening en grondgebruiksaken	19
	10.1 Structuurschema Groene Ruimte	
	10.2 Nota Landinrichting	
	10.3 Wetsvoorstel Flora- en Faunawet	
	10.4 Beleidsnota Openluchtrecreatie	
	10.5 Toezichtproblematiek	
	10.6 Beleid en planvorming op provinciaal niveau	
	10.7 Gemeentelijke planvorming	
XI	Grondwateraangelegenheden	24
	11.1 Beleidsplan Drink- en Industrierwatervoorziening	
	11.2 Verdroging, grondwaterbeheer en omvorming van bossen	
	11.3 Grondwateronttrekkingen	
XII	Milieuaangelegenheden	25
	12.1 Algemeen	
	12.2 Vitaliteit van het Nederlandse bos in 1993	
XIII	Waterschapsaangelegenheden	26
	13.1 Bosbouw en bossen in waterschapsverband	
	13.2 Integraal Waterbeheersplan Zuiveringschap West-Overijssel	
XIV	Het Zaadcomité	28
XV	Samenstelling bestuur, secretariaat, hoofdafdeling sociale zaken en afdeling bosbouw-ambachten per 31 december 1993	28
XVI	Vertegenwoordiging in andere instellingen	31

Bijlagen:

- I Overzicht aantal eigenaren en aantal hectaren per soort eigenaar.
- II Rondhoutprijsoverzicht.

I Inleiding

In 1993 merkte het bosbedrijf in volle omvang de invloed van de sedert 1992 gedaalde houtprijzen op het exploitatieresultaat.

De financieel economische situatie wordt daardoor steeds zorgwekkender, terwijl zich nog geen lichtpuntje ter verbetering daarvan aandiente.

De lage houtprijzen leiden er toe, dat dunningen in het bos achterwege zullen blijven, hetwelk niet alleen de werkgelegenheid schaadt maar ook een negatieve invloed heeft op de vitaliteits-toestand van het Nederlandse bos.

Zoals in het verslag over het jaar 1992 reeds was gemeld was de bosbouwsector bijzonder teleurgesteld over de wijze waarop de staatssecretaris van Landbouw, Natuurbehoud en Visserij invulling heeft gegeven aan de functiebeloningsregeling in de bosbouw die onevenwichtig en vooral financieel ontoereikend werd geacht.

Om meer kracht bij te zetten aan de in de sector levende verlangens met betrekking tot het te voeren bosbouwbeleid bracht het Bosschap in nauw overleg met andere organisaties in de bosbouw de nota "Aanzetten voor een nieuw bosbeleid" uit. Deze nota was vooral bedoeld om als bouwsteen te dienen voor het door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV) op te stellen Bosbeleidsplan, dat in 1993 in ontwerp verscheen.

Als gevolg van de eind 1992 aanvaarde nota "Rol en taak Bosschap" die gericht was op verbetering van het functioneren van het Bosschap werd in februari 1993 onder leiding van de nieuwe voorzitter van het Bosschap de heer mr. ir. F.C. Rauwenhoff gestart met een nieuwe meer getroomlijnde bestuursstructuur.

In 1993 ging de Stichting Public Relations in Bos (Stichting ProBos) die is opgericht om een beter begrip te wekken voor de betekenis van het bos in al zijn functies recreatie, natuur, houtproductie, landschap en milieu van start.

De in de stichting samenwerkende bosbouworganisaties ontwikkelden een programma gericht op versterking van de positie van het bos door middel van communicatieversterking.

ProBos neemt geen eigen standpunt in ten aanzien van bosbeleid, maar coördineert het uitdragen van de visies van de aangesloten organisaties. Zowel ProBos als aanzetten tot een nieuw bosbeleid markeren een ontwikkeling naar meer samenwerking tussen organisaties in de bosbouw.

In de afgelopen decennia zijn de Nederlandse bossen regelmatig (de laatste keer in 1990) geteisterd door stormen. De daarbij opgedane ervaringen hebben geleerd, dat het zinvol is in dergelijke situaties richtlijnen te hebben voor het handelen door boscijgenaren, bosbeheerders en aannemers van boswerk op het gebied van het ruimen van stormhout, de toepassing van de geldende regels en de opslag van stormhout respectievelijk calamiteitshout.

Deze richtlijnen werden neergelegd in een op ruimte schaal in de sector verspreide brochure getiteld "Wat te doen bij calamiteiten Nederlandse bossen".

Deze en vele andere aangelegenheden vroegen dit verslagjaar aandacht. Daarop wordt in dat verslag nader ingegaan.

II Afscheid van de heren H.A.J. Roels en drs. G.J. den Hartog als voorzitter en secretaris van het Bosschap

Op 26 januari 1993 trad de heer H.A.J. Roels na een meer dan 10 jarige periode als voorzitter van het Bosschap terug.

Kort daarna bleek dat de heer Roels leed aan een ongeneeslijke ziekte waaraan hij tot groot leedwezen van het bestuur en het secretariaat van het Bosschap op 31 maart 1993 in Someren is overleden. De heer Roels werd als voorzitter van het Bosschap opgevolgd door de heer mr. ir. F.C. Rauwenhoff.

Tijdens een druk bezochte receptie op 6 september 1993 in het SER-gebouw te 's-Gravenhage nam de bosbouwwereld afscheid van de secretaris van het Bosschap de heer drs. G.J. den Hartog die van 1961 tot 1965 als adjunct-secretaris en vanaf oktober 1965 als secretaris werkzaam is geweest bij het Bosschap.

Bij gelegenheid van zijn afscheid werd de heer Den Hartog benoemd tot ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Hij werd als secretaris opgevolgd door de heer R.M.W.J. Nas.

III Registratie

Het aantal eigenaren bedroeg in 1993 1.996 met een gezamenlijk bosareaal van 249.520 ha. De toeneming van het geregistreerde areaal ten opzichte van 1992 met 11.430 ha is een gevolg van een herziene opgave van een aantal grote bosbezittende organisaties en de gemeenten.

IV Bosbouwbeleid

In het verslagjaar heeft het Bosschap veel aandacht en tijd besteed aan bosbeleidszaken. Dit betrof onder andere:

- de Evaluatie Meerjarenplan Bosbouw 1986-1991;
- de Bosschapsnotitie "Aanzetten voor nieuw bosbeleid";
- de voorbereiding van een functiebeloningsregeling;
- de voorbereiding van een regeling voor bosaanleg op landbouwgronden;
- de voorbereiding van een nieuwe rijksbosbeleidsnota;
- het advies van de Commissie Bosuitbreiding.

4.1 Evaluatie Meerjarenplan Bosbouw 1986-1991

In zijn reactie op de Evaluatie-MJPB '86-'91 maakt het Bosschap de volgende opmerkingen.

- De Evaluatie geeft niet of nauwelijks aan hoe knelpunten moeten worden opgelost en heeft derhalve maar een beperkte betekenis als bouwsteen voor het op te stellen Bosbeleidsplan.
- Omvorming van donker naaldhout in loofhout - de zogenaamde verloofing - biedt geen oplossing voor de problematiek van de verdroging, maar zal slechts marginale effecten tegen hoge kosten teweeg brengen. Bovendien druist zo'n aanpak in tegen onderdelen van het bosbeleid.
- Bij de introductie van geïntegreerd bosbeheer behoren enkele kanttekeningen. Zo zal vóór grootschalige introductie ervan duidelijk moeten zijn, welke de gevolgen zijn voor onder andere de bedrijfsresultaten, de plantsoenvoorziening en de werkgelegenheid.
- Gemeenten moeten planologische barrières voor de aanleg van nieuwe bossen slechten. Voor bosaanleg moet in het vervolg het "ja, tenzij - principe" van kracht zijn. Alleen wanneer bijzondere waarden van natuur en landschap ernstig worden bedreigd, kan dat een reden zijn om bosaanleg tegen te houden.
- Het strekt tot zorg, dat de zeer hachelijke sociale structuur in de bosbouw niet in de eigenlijke Evaluatie is betrokken. De rijksoverheid moet de (uitvoering van de) Erkenningsregeling krachtig en onvoorwaardelijk ondersteunen.
Wil de sociale structuur van de bosbouwsector verbeteren, dan zal de rijksoverheid om te beginnen die sector toereikend en structureel moeten financieren/honoreren.
- Knelpunten in de financiering van het bosbouwbeleid kunnen ook worden bestreden door indirecte bijdragen via heffingen en/of belastingen - op te brengen door individuele gebruikers/profiterenden - naar de bosbouw door te sluizen. Voor de financiering van het bosbeleid moet dus over de grenzen van het eigen Ministerie worden gekeken.

4.2 Aanzetten voor nieuw bosbeleid

Met het oog op het in voorbereiding zijnde Bosbeleidsplan heeft het Bosschap in overleg en overeenstemming met een groot aantal organisaties de nota "Aanzetten voor nieuw bosbeleid" opgesteld. Die nota is naar een aantal ministeries gezonden en aan een groot aantal kamerleden aangeboden.

In "Aanzetten voor nieuw bosbeleid" wordt een aantal voorwaarden aan het nieuwe Bosbeleidsplan gesteld:

- het moet kort en krachtig zijn;
- het moet gebaseerd zijn op goede communicatie tussen sector en rijksoverheid;
- het moet tot stand komen vanuit een erkende en herkenbare eigen positie van de bosbouw binnen de rijksoverheid;
- het plan moet worden voorzien van een adequate financiële onderbouwing.

Verder gelden als uitgangspunten:

- uitvoering van het beleid is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de sector en de overheid;
- het beleid dient stimulerend te zijn en continuïteit te hebben;
- het bosbeleid moet door het Ministerie van LNV intern en extern krachtig worden uitgedragen.

In de nota wordt vervolgens ingegaan op de volgende beleidsvelden:

- vitaliteit van het bos;
- economische en sociale structuur;

- sector- en bedrijfsstructuur;
- instandhouding, functie vervulling en beheer;
- bosuitbreiding;
- financiering;
- belastingen;
- onderzoek, voorlichting en onderwijs.

4.3 Regeling functiebeloning

In het verslagjaar had verder overleg tussen het Ministerie van LNV en de sector plaats over een in te voeren Regeling Functiebeloning. Dat overleg geschiedde via een klankbordgroep, waarin ook het Bosschap zitting had.

Uiteindelijk heeft de staatssecretaris van LNV medio november 1993 een concept-Regeling Functiebeloning bos en natuurterrein voor advies aan het Bosschap voorgelegd.

In zijn advies stelt het Bosschap - kort samengevat - het volgende.

- De voorgestelde regeling brengt de gewenste gelijkwaardigheid tussen de diverse eigenaren-categorieën in de bosbouwsector nog verder uit beeld (afwijkende - mindere - positie van publiekrechtelijke lichamen ten opzichte van particulieren).
- De voorgestelde regeling stimuleert niet en stuurt ook niet; bepaalde doelen van het bosbeleid zullen moeilijker worden gerealiseerd.
- Ook publiekrechtelijke lichamen moeten voor een bijdrage voor natuurterreinen in aanmerking komen.
- Het voorgestelde basisbedrag ad f 140,- per ha per jaar is onvoldoende want weegt niet op tegen de feitelijke kosten van de maatschappelijke dienstverlening.
- Wanneer een eigenaar om hem moverende reden(en) zijn bos niet openstelt, moet hij toch voor een zogenaamde bodembijdrage in aanmerking komen, omdat hij wel vastzit aan de wettelijk verplichte duurzame instandhouding van het bos en omdat het bos wel andere maatschappelijke functies dan de recreatie vervult.
- Ook bossen die met gebruikmaking van de Regeling stimulering bosuitbreiding op landbouwgronden worden aangelegd zouden onder de Regeling Functiebeloning moeten vallen. Ook deze bossen vervullen immers al vrij spoedig een functie voor natuur, milieu en landschap en zijn op termijn ook uit oogpunt van recreatie van betekenis.

Het advies van het Bosschap leidde tot verder overleg tussen de sector en het Ministerie van LNV in klankbordgroep-verband.

4.4 Advies Commissie Bosuitbreiding

In januari 1993 verscheen het advies van de Commissie Bosuitbreiding, getiteld "Goede gronden voor nieuw bos". Op verzoek van de staatssecretaris van LNV gaf het Bosschap een reactie op dat advies.

Het Bosschap heeft waardering voor het advies van de Commissie Bosuitbreiding en wijst op een aantal aanbevelingen uit dat advies, die vanuit het bosbouwbedrijfsleven gezien van bijzonder belang zijn.

Het Bosschap merkte op, dat anderen dan de rijksoverheid pas tot aanleg van nieuw bos zullen overgaan, als de financiering van de instandhouding van het bestaande bos is gewaarborgd.

Van essentieel belang is voorts, dat het overheidsbeleid wordt gekenmerkt door continuïteit en

dat het aan degenen die tot bosaanleg overgaan over een lange reeks jaren voldoende zekerheid biedt ten aanzien van het ruimtelijke beleid, de toekenning van bijdragen en de verlening van fiscale faciliteiten in verband met de aanleg van nieuwe bossen.

Met het oog op een toereikende financiering van de bosuitbreiding wordt er nogmaals (zie ook paragraaf 4.5.) op gewezen, dat in het kader van bosaanleg op landbouwgronden uit Brussel (MacSharry-regeling) te ontvangen financiële middelen ook aan de bosbouw ten goede moeten komen.

4.5 Regeling stimulering bosuitbreiding op landbouwgronden

In de zomer van het verslagjaar bracht het Bosschap de staatssecretaris van LNV advies uit over de concept-Regeling Stimulering Bosuitbreiding op Landbouwgronden.

Het Bosschap verwacht, dat de geboden inkomenscompensatie te laag zal zijn om gegadigden daadwerkelijk tot bosaanleg te stimuleren, gelet op in het recente verleden opgedane ervaringen.

De financiering van de inkomenscompensatie moet overigens worden betaald uit specifieke op de landbouwbegroting gereserveerde middelen en niet uit financiële middelen die uit Brussel terugvloeien in het kader van bosaanleg. Die laatste moeten juist worden aangewend voor verdere bosuitbreiding en zo nodig voor de instandhouding en het beheer van de nieuwe bossen.

Gelet op het feit, dat bij bosaanleg op landbouwgrond veelal extra moet worden ingeboet en dat de richtprijzen voor bosplantsoen zijn gestegen, zouden de bijdragen in de bebossing moeten worden verhoogd.

Voorts moeten een aantal boomsoorten als esdoorn, wintereik en haagbeuk weer op de lijst van aan te planten soorten worden opgenomen. Bovendien moet menging van beplantingsgroepen mogelijk zijn. Tenslotte acht het Bosschap het op voorhand uitsluiten van bosaanleg in een groot aantal gebieden niet gewenst. Bosaanleg moet in principe kunnen tenzij zwaarwegende argumenten zich daartegen verzetten. Genuanceerd beleid is hier vereist.

4.6 Bosbeleidsplan

Na overleg met vele organisaties en instellingen binnen en buiten de bosbouwsector heeft het Bosschap op 25 oktober 1993 aan de staatssecretaris van LNV zijn standpunt bekendgemaakt over het ontwerp-Bosbeleidsplan. Dat standpunt is vervat in een uitgebreide nota, welke behalve kritiek ook heel wezenlijke voorstellen voor aanvullend beleid en een overzicht van actiepunten omvat.

In het begeleidende schrijven aan staatssecretaris Gabor merkt het Bosschap onder andere het volgende op.

- Het Bosbeleidsplan (BBP) gaat voorbij aan de crisis in de bosbouwsector en in de bedrijfskolom hout. Daardoor biedt het BBP onvoldoende perspectief op verbetering van de financieel-economische positie van de bosbedrijven. Dat zal grote negatieve gevolgen hebben voor de werkgelegenheid in de bedrijfskolom en voor de instandhouding en functieervulling van de bossen.
- Het beleid inzake de houtproductie en houtvoorziening is onvoldoende concreet uitgewerkt; het mist meetbare doelen, monitoringsmogelijkheden en sturingsinstrumenten.
- Het te verwachten functiebeloningsstelsel zal onevenwichtig en financieel ontoereikend zijn.

- Het BBP onderkent de omvang van de problematiek betreffende de werkgelegenheidsontwikkeling en de sociale structuur onvoldoende.
- De financiële onderbouwing van het BBP roept vraagtekens op. Een herschikking van middelen en prioriteitsstelling bij de besteding ervan zijn noodzakelijk.

Voor detaillistische informatie wordt verwezen naar het standpunt over het ontwerp-BBP zelf, dat op aanvraag bij het secretariaat van het Bosschap verkrijgbaar is.

4.7 Decentralisatie bosbeleid.

Naar aanleiding van het akkoord op hoofdlijnen dat tussen het Ministerie van LNV en de provincies (verenigd in het Interprovinciaal Overleg IPO) betreffende territoriale decentralisatie van het natuur en landschapsbeleid werd bereikt wendde het Bosschap zich op 15 juni 1993 tot de minister president.

Het Bosschap wees erop dat bosbouw in een land als Nederland, gegeven de bevolkingsdichtheid, het geringe bosareaal, de onevenwichtige geografische spreiding van het bos en de noodzaak om te komen tot opvoering van de houtproductie, een aangelegenheid is die zich niet leent voor decentralisatie.

Voor de realisatie van het bosbeleid is het noodzakelijk dat de rijksoverheid een centrale, sturende en stimulerende rol vervult. Dat waarborgt bovendien dat het bosbouwbeleid wordt ontwikkeld in samenhang met andere beleidsterreinen op rijksniveau die nauw met de bosbouw zijn verbonden.

Bij decentralisatie van beleid dreigt een verschillende behandeling van bos en bosbouw in de diverse regio's van ons land. In het licht van het voorgaande is decentralisatie van het bosbouwbeleid ongewenst.

Dat decentralisatie van het bosbeleid tot onmogelijke situaties kan en stellig ook zal leiden, kan treffend worden geïllustreerd aan de hand van (uitvoering van) de Boswetgeving in gedecentraliseerde vorm. Dan kan worden verwacht dat:

- regelgeving berust bij het rijk;
- de vergunningverlening c.a. berust bij provincies;
- de adviserende taak berust bij provincies;
- de uitvoering van subsidieregeling berust bij een verzelfstandigde (rijks)directie of een andere (centrale) organisatie;
- de controle berust bij het rijk;
- de behandeling van bezwaar/beroep berust bij een centrale instelling/dienst (College van Beroep & Kroon).

Naast de nu (deels) bestaande horizontale versnippering is op dat moment ook sprake van verticale versnippering.

Het Bosschap drong er ten eerste op aan de gevolgen van eventuele decentralisatie van (onderdelen van) het bosbouwbeleid c.q. de nadelen en eventuele voordelen daarvan zeer nauwkeurig op een rij te zetten alvorens tot daadwerkelijke beslissingen op dat terrein over te gaan.

In het overleg met de staatssecretaris van LNV op 2 november 1993 herhaalde het Bosschap zijn bereidheid om in het kader van functionele decentralisatie de uitvoering van de bijdrageregelingen met betrekking tot bos zoals het functiebeloningsstelsel zelf ter hand te nemen.

De staatssecretaris verklaarde daarop dit stelsel eerst door zijn Dienst Uitvoering Regelingen (DUR) te willen laten invoeren en dan zeer sympathiek te staan tegenover het idee om de verdere uitvoering bij het Bosschap onder te brengen.

V Economische aangelegenheden

5.1 Bedrijfsuitkomsten in de particuliere bosbouw.

Uit het LEI-onderzoek naar de bedrijfsuitkomsten in de particuliere bosbouw blijkt, dat op de 144 geënquêteerde bosbedrijven met in tot circa 26.000 ha bos de gemiddelde bedrijfsresultaten er in 1991 en 1992 als volgt uitragen:

kosten per ha (in guldens):	1991	1992	opbrengsten per ha	1991	1992
Arbeidskosten eigen personeel	84	79	Houtopbrengsten op stam	81	111
			geveld	<u>44</u>	<u>49</u>
Werk door derden	72	65	Totaal	125	160
Werktuigkosten	32	32	Overige en incidentele opbrengsten	34	38
Grond- en hulpstoffen	26	24	Subsidies en bijdragen Bosbijdragereg.	80	80
Grond en houtopstand	43	46	Onrendabele werkzaamheden	3	3
Beheer, leiding en toezicht	147	156	(Her)bebossing	42	24
			Overige	<u>13</u>	<u>13</u>
Overige bedrijfskosten	9	10	Totaal	138	120
			Jachtverhuur	23	23
			Bedrijfsresultaat negatief	<u>94</u>	<u>71</u>
Totaal	<u>413</u>	<u>412</u>	Totaal	<u>413</u>	<u>412</u>

Vergelijking van de cijfers leert dat:

- voor alle particuliere bedrijven beliep het gemiddelde bedrijfsresultaat in 1992 f 71,= tegen f 94,= in 1991.
Vergeleken bij 1991 is er sprake van een lichte verbetering. Het bosbedrijf blijft met een saldo van - f 71,= per ha ook in 1992 zwaar verliesgevend.
- de houtopbrengsten stegen van gemiddeld f 125,= per ha in 1991 naar f 160,= per ha (1992).
Dit was voornamelijk het geval bij het op stam verkochte hout waarvan niet alleen de prijzen maar ook het houtoogstvolume toenam.
- in 1992 bedroegen de inkomsten uit bijdragen gemiddeld f 120,= per ha. In 1991 was dit f 138,= per ha.
De daling met gemiddeld f 18,= per ha ten opzichte van 1991 is geheel toe te schrijven aan een lagere herbebossingsbijdrage van f 42,= per ha in 1991 naar f 24,= per ha in 1992.
Subsidies zijn aan vrij grote schommelingen onderhevig, toch is daarin aldus het LEI-rap-

- port een duidelijk dalende tendens te herkennen.
- de kosten van de inzet van arbeid (arbeidskosten en werk door derden) beliepen in 1992 voor de gehele particuliere bossector gemiddeld f 144,= per ha tegen f 155,= in 1991. Het arbeidsvolume blijft al jaren gestaag dalen. Dit geldt in 1992 eveneens voor het werk door derden dat van 1989 tot en met 1991 nog een stijging te zien gaf.

5.2 De houtmarkt.

In 1993 was in feite sprake van een crisis op de houtmarkt.

De prijzen van vrijwel alle rondhoutsortimenten daalden. De oorzaken daarvoor waren in Nederland niet anders dan in de ons omringende landen:

- een versterkt Scandinavisch houtaanbod;
- goedkope importen uit Oost-Europa;
- dalende chipsprijzen door groter aanbod;
- algehele neerwaartse prijsaanpassing van grondstof voor de papierindustrie (die zich geconfronteerd ziet met papierprijsdalingen van 15 à 20%);
- toenemende inzet van oud papier en oud hout als grondstof in papier- en spaanplaatindustrie;
- verminderde afzet in de bouw;
- verschuiving van houten verpakkingen naar kunststof en karton;
- toenemende levering van kant en klare pallets uit Oost-Europa.

In bijlage II is een rondhoutprijzenoverzicht van de AVIH per begin november 1993 opgenomen.

Het is niet eenvoudig hieruit een scherpe scheiding te maken tussen structurele en conjuncturele invloeden. Zo lijkt het er medio 1993 op alsof er in de bouwmarkt weer sprake is van enige prijsopleving die de eerdere effecten van de devaluatie van de Zweedse kroon voor dat hout enigermate kan corrigeren. Op termijn kan dit - bij algehele verbetering van economische vooruitzichten - gunstige invloed hebben op overige sortimenten.

Structureel zijn de afnemende afzetmogelijkheden van rondhout tegen dalende prijzen in de papiersector.

Ook in de emballagesector is er sprake van prijsdruk als gevolg van concurrerende aanbiedingen uit Oostbloklanden van kant en klare producten. Voor het hout uit het Nederlandse bos is juist de emballage, papier- en spaanplaatsector van groot belang voor het netto resultaat dat de bouseigenaar overhoudt na uitvoering van dunning en eindkap in het kader van het normale bosonderhoud.

De lage houtprijzen hebben niet alleen gevolgen voor de rondhoutverwerkende bedrijven in ons land zoals de papierindustrie, de houtverduurzamingsbedrijven en de zagerijen maar hebben ook gevolgen voor de rondhouthandel (aannemerij) en de werkgelegenheid in de bosbouw, het bosbeheer, het bos en de functies van het bos.

Gevolgen voor de rondhouthandel/aannemerij en voor de werkgelegenheid in de bosbouw.

De lage prijzen voor rondhout hebben twee effecten voor de handelaar/aannemerij. In de eerste plaats komt het bedrag, dat beschikbaar is voor het traject "op stam tot franco fabriek" nog verder onder druk. De kans op meer grijs/zwart werken neemt daardoor toe.

In de tweede plaats neemt de hoeveelheid werk en de te verhandelen hoeveelheid hout af en daarmee de werkgelegenheid.

De teruglopende opdrachten zullen waarschijnlijk een aantal aannemers/handelaren in de problemen brengen, omdat er langdurig te weinig werk is. Het aantal bedrijven in dit deel van de sector zal daardoor waarschijnlijk dalen waardoor overigens wel een stuk overcapaciteit de markt verlaat.

Gevolgen voor het bosbeheer.

Het makkelijkst meetbaar zijn de financiële gevolgen voor het bosbeheer op korte termijn. De dalende houtprijzen hebben een sterk negatieve invloed op het bedrijfsresultaat. De Unie van Bosgroepen schatte dat het bedrijfsresultaat in 1993 als gevolg van dalende houtprijzen ten opzichte van 1990 met f 75,= per ha is gedaald.

De lage prijs zal er waarschijnlijk toe leiden dat er minder wordt gedund.

De gevolgen van dat laatste voor het bos zijn op korte termijn niet groot, zeker niet als er niet al te lang geleden nog gedund is. Pas na een aantal jaren zullen problemen ontstaan: het bos wordt instabiel en gevoeliger voor storm, insecten, etc.. Het hout uit de te laat of niet gedunde bossen wordt geleidelijk moeilijker verkoopbaar. De recreatieve belevingswaarde van het bos zal geleidelijk afnemen. Hetzelfde geldt voor de natuurwaarde: omvormingen naar gemengd bos stagneren, ondergroei krijgt minder kansen etc.

Binnen de bos en houtsector beraadt men zich over mogelijke oplossingen voor korte en lange termijn.

Genoemd worden het op gang houden van de houtstroom naar afnemers, efficiency verbetering in het traject tussen "op stam" en "aan de fabriekspoort", versterking samenwerking in de bosbouw, een doelmatig subsidiesysteem gericht op bevordering houtaanbod uit het bos, betere marktinformatie, stimulering van verwerking van industrieel laagwaardig hout voor bijvoorbeeld houten platen, gebruik van hout en oud papier voor energieopwekking en meer aandacht voor de teelt van kwaliteitshout.

VI Belastingen

6.1 Fiscale groenregeling.

De heren Vermeend, Melkert en Van der Vaart leden van de Tweede kamerfractie PvdA dienden in 1993 een voorontwerp wetsvoorstel later gevolgd door een initiatief wetsvoorstel in ter bevordering van deelname van particuliere beleggingsfondsen en burgers in de financiering van het milieu- en het bos- en natuurgebied (zogenaamde fiscale groenregeling). Daarin wordt een vrijstellingsregime voor beleggingsmaatschappijen met fiscale groenstatus en afschaffing van de bosbedrijfsvrijstelling voorgesteld.

Het Bosschap wendde zich op 3 februari jl. terzake tot de initiatiefnemers van het voorontwerp en vroeg daarbij aandacht voor drie zaken, te weten:

- de vrijstelling voor beleggingsmaatschappijen;
- de afschaffing van de bosbedrijfsvrijstelling en de invoering van een optiestelsel;
- de relatie tussen de in het voorstel voorziene beleggingsmaatschappijen en natuurschoonlichamen in de zin van de Natuurschoonwet.

Het vrijstellingsregime voor beleggingsmaatschappijen

De initiatiefnemers pleiten voor invoering van een fiscale vrijstellingsregeling voor voordelen (onder andere renten en dividenden) uit beleggingen in projecten die in het belang zijn van het milieu, de natuur en het behoud en de aanleg van bos door bij ministeriële beschikking aangewezen rechtspersonen (ex. artikel 26 Wet op de Inkomstenbelasting). Het Bosschap was van oordeel dat dit onderdeel van het voorstel stimulerend voor de bosbouw kan werken. Het succes van de vrijstelling, aldus het Bosschap, is sterk afhankelijk van de verwachting die men heeft ten aanzien van de bereidheid bij beleggers (maar vooral van nieuwe toetredende beleggers) met betrekking tot belegging in laag rendenerende projecten, waartoe nu eenmaal de uitoefening van de bosbouw behoort.

Afschaffing van de bosbedrijfsvrijstelling en invoering van een optiestelsel

In de Memorie van Toelichting bij het voorontwerp werd ter toelichting van het voorstel om de bosbedrijfsvrijstelling te schrappen het volgende gesteld: "Volgens artikel 8, onderdeel a Wet Inkomstenbelasting zijn de voordelen uit een bosbedrijf voorzover in Nederland uitgeoefend, vrijgesteld van inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting. Deze vrijstelling beoogt het bosbestand in Nederland te bevorderen. Vastgesteld moet worden dat de faciliteit niet meer voldoet aan de doelstelling die daaraan ten grondslag ligt. De grote meerderheid van de bosbedrijven heeft al geruime tijd negatieve fiscale exploitatieresultaten. Doordat deze fiscale verliezen als uitvloeisel van de vrijstelling niet verrekend kunnen worden met andere fiscale winsten heeft de vrijstelling geen positieve maar een negatieve uitwerking op het bosbeheer en bosbeleid. Met negatief wordt hier bedoeld op het feit dat (fiscaal) verliesgevende "bosactiviteiten" niet fiscaal verrekend kunnen worden met andere (fiscaal) winstgevende activiteiten. De voorgestelde schrapping van de vrijstelling neemt dit negatieve effect weg".

Het Bosschap wees in zijn reactie erop, dat de afschaffing van de bosbedrijfsvrijstelling voor de bosbouwsector per saldo geen voordeel zal opleveren. De bedrijven die permanent c.q. regelmatig winst maken, zullen bij afschaffing van de vrijstelling onder het normale winstbelastingregime vallen en vennootschaps- en inkomstenbelasting gaan betalen. Zij zullen dus van het wetsvoorstel nadeel ondervinden. Voor bosinstandhouding zijn bij die bedrijven dan minder middelen beschikbaar.

Voor verliesgevende bosbedrijven lijkt afschaffing van de vrijstelling op het eerste gezicht een voordeel op te leveren. Zij mogen dan immers verliezen aftrekken. Hier zit echter een adder onder het gras. Aftrek is namelijk alleen mogelijk als het bosbedrijf fiscaal als een bron wordt gezien. Indien er echter geen uitzicht is op een positief resultaat, zal de fiscus het standpunt innemen dat er geen bron is in fiscale zin. Deze bedrijven komen dan in dezelfde positie te verkeren als bij handhaving van de bosbedrijfsvrijstelling opbrengsten niet belast en kosten niet aftrekbaar.

Het Bosschap stelde dan ook voor de bosbedrijfsvrijstelling te handhaven.

Wel zou, aldus het Bosschap kunnen worden onderzocht of bosinstandhouding en bosuitbreiding kunnen worden gestimuleerd door vervanging van de bosbedrijfsvrijstelling door een optiestelsel zoals bepleit door prof. mr. Ch.P.A. Geppaart - adviseur belastingcommissie Bosschap - in een in 1987 in het Weekblad voor fiscaal recht verschenen artikel getiteld: "Fiscale maatregelen voor onze bossen".

In dit optiestelsel wordt de bosbedrijfsvrijstelling afgeschaft onder gelijktijdige invoering van een regeling waarbij de belastingplichtige kan opteren voor vrijstelling van voordelen uit bosbezit met daaraan gekoppeld een belastingvrije bosreserve ter egalisering van winsten en verliezen.

Het pleidooi voor een optieregeling had resultaat.

De indieners van wetsvoorstel (14 juni 1993) besloten voor te stellen om in artikel 8, lid 1

onder letter a en in nieuwe lid 2 van artikel 8 in de Wet Inkomstenbelasting het volgende op te nemen:

1. Tot de winst behoren niet:
 - a. voordelen uit bosbedrijf voorzover in Nederland uitgeoefend;
2. De belastingplichtige die het bosbedrijf uitoefent kan aan de inspecteur verzoeken om het eerste lid, letter a, op hem niet van toepassing te doen zijn. Bij inwilliging van het verzoek geldt zulks tot wederopzegging door de belastingplichtige doch tenminste voor tien jaren. Een hernieuwd verzoek kan eerst tien jaren na die wederopzegging worden ingewilligd. De inspecteur beslist op het verzoek bij voor bezwaar vatbare beschikking.

De relatie tussen beleggingsmaatschappijen als voorzien in het voorontwerp en de natuurschoonlichamen in de zin van de Natuurschoonwet

In het voorontwerp werd geen aandacht geschonken aan de relatie tussen beleggingsmaatschappijen als voorzien in dit ontwerp natuurschoonlichamen in de zin van de Natuurschoonwet, hoewel die er wel degelijk kan zijn. Het gaat om een vrij complexe materie.

Het Bosschap was van oordeel dat duidelijk zal moeten vaststaan welke ontvangsten uit de exploitatie van NSW-landgoederen door die vrijgestelde beleggingsmaatschappijen onbelast kunnen worden doorgegeven aan beleggers.

De parlementaire behandeling van dit wetsvoorstel was aan het eind van het verslagjaar nog niet afgerond.

6.2 Wijziging belastingwetten in het belang van de werkgelegenheid

De kamerleden Vermeend en Vreugdenhil dienden een wetsvoorstel tot wijziging van een aantal belastingwetten in het belang van de werkgelegenheid bij de Tweede Kamer in. De belangrijkste onderdelen (fiscale faciliteiten) zijn de afschaffing van de vermogensbelasting voor ondernemingsvermogen, een uitbreiding van de vervroegde afschrijvingsregeling voor bepaalde investeringen (hoogwaardig technologische kapitaalgoederen of investeringen in bepaalde regio's) en de voor de bosbouw van belang zijnde vrijstelling van vermogensbelasting voor bossen en NSW-landgoederen.

Met betrekking tot dit laatste werd voorgesteld om in artikel 9, lid 4 Wet Vermogensbelasting de waarde van bossen en van op de voet van de Natuurschoonwet 1928 aangewezen landgoederen op nihil te stellen. Onder bos wordt dan verstaan een bosterrein van tenminste 5.000 m² (½ ha) groot en 30 meter breed.

De voorgestelde faciliteit betekent dat alle bos, ongeacht of dit gerangschikt is onder de NSW vrijgesteld zou worden van deze vermogensbelasting en voorts dat de vrijstelling respectievelijk nihil stelling van deze belasting zich ook uitstrekt tot niet voor het publiek opengestelde NSW-landgoederen, die thans belast worden op basis van ½ van de bestemmingswaarde (circa 40% van de waarde in het economisch verkeer). Het Bosschap uitte zijn waardering voor dit voorstel en sprak tegenover de indieners de hoop uit dat het wetsvoorstel zo spoedig mogelijk, liefst vóór 1 januari 1994 wordt gerealiseerd.

Dit wetsvoorstel is althans waar het de vrijstelling in artikel 9, lid 4 van de Wet Vermogensbelasting betreft maar ten dele gerealiseerd. Alleen voorzover het betreft NSW landgoederen.

De vrijstelling voor bossen is in de wet niet opgenomen. Wel de vrijstelling voor de NSW landgoederen per 1 januari 1994.

6.3 Rapport Commissie Verruiming eigen middelen lagere overheden (Commissie de Kam).

Het Bosschap reageerde op het rapport van de door de staatssecretarissen van Binnenlandse Zaken en van Financiën ingestelde Commissie Verruiming Eigen middelen Lagere Overheden (Commissie De Kam) waarover een interdepartementale werkgroep het kabinetsstandpunt voorbereidde.

De vrijstelling van onroerend goed belasting voor cultuurgronden die ten behoeve van de bosbouw bedrijfsmatig worden geëxploiteerd.

In het rapport wordt onder meer gepleit voor afschaffing van de vrijstelling van gemeentelijke onroerendgoedbelasting voor cultuurgronden die ten behoeve van de bosbouw bedrijfsmatig worden geëxploiteerd. Het Bosschap wees erop dat heffing van gemeentelijke onroerend goed belasting voor de bosbedrijven een onbillijke en onevenredig zware belasting is, zulks omdat de uitoefening van de bosbouw wordt gekenmerkt door gebruik van een grote oppervlakte grond en een meestal negatief bedrijfsresultaat.

Daar komt nog bij dat ten aanzien van bossen en wettelijke instandhoudingsplicht bestaat. Heffing van onroerendgoedbelasting over bosgronden komt dan in feite neer op een bedrijfsbelasting over het belangrijkste bestanddeel van het bedrijfsvermogen: de grond. Op grond van het voorgaande achtte het Bosschap het onjuist bossen te betrekken in de onroerend goed belasting.

De vrijstelling van natuurterreinen die worden beheerd door rechtspersonen die zich uitsluitend of nagenoeg uitsluitend of nagenoeg uitsluitend het behoud van natuurschoon ten doel stellen.

Handhaving van deze vrijstelling, die de commissie De Kam ook wilde afschaffen, is naar het oordeel van het Bosschap zonder meer gerechtvaardigd aangezien op die terreinen geen exploitatieinkomsten zijn te verwerven. Gepleit werd deze vrijstelling conform de huidige praktijk bij de gemeentelijke belastingheffing uit te breiden tot alle natuurterreinen ongeacht of deze door rechtspersonen dan wel door natuurlijke personen worden beheerd en zulks in de wet te verankeren.

Faciliteiten in de sfeer van de Natuurschoonwet.

Het Bosschap, zo stelde het dienaangaande kortweg, gaat ervan uit, dat de bestaande faciliteiten in het kader van de Natuurschoonwet voor onder die wet gerangschikte landgoederen gehandhaafd blijven.

6.4 BTW heffing.

De fractie van Groen Links en de Tweede Kamer bracht in 1993 een nota uit getiteld: "Op weg naar een groene belastingheffing II" met als ondertitel "Een eerste stap op weg naar ecologisering van de Belasting Toegevoegde Waarde (BTW) ten gunste van milieu en werkgelegenheid".

In deze nota wordt gepleit voor overbrenging van boomkwekerijprodukten (waaronder ook bosplantsoenen pleegt te worden begrepen) en hout van het verlaagde BTW tarief (6%) naar het algemene BTW tarief (17,5%).

Het Bosschap reageerde daarop en stelde, dat dit zal betekenen dat de bedrijfseconomische resultaten van de vrijwel permanent verlies lijdende bosbouw nog meer onder druk komen te staan, dan nu al het geval is.

De kosten van aanleg van bossen bij alle bouseigenaren (overheid en particulieren) maar ook

van landschappelijke beplantingen en stedelijk groen zullen toenemen als aanleg van plantmateriaal duurder wordt.

Dit geldt vooral voor gemeenten, die, omdat zij geen ondernemer zijn in de zin van de BTW de tariefsverhoging niet kunnen doorberekenen aan derden.

Dit leidt dus tot kostenverhoging en het zal het budget voor groenvoorzieningen bij gemeenten en dergelijke nog verder onder druk zetten.

Met betrekking tot het onder het algemene tarief brengen van hout wees het Bosschap erop, dat dit vanuit milieuoogpunt gezien averechts kan uitpakken.

Hout is een bij uitstek milieuvriendelijk voortgebrachte steeds hernieuwbare grondstof c.q. hernieuwbaar eindprodukt met velerlei toepassingen. Het kunstmatig duurder maken van het produkt hout, waaronder rondhout, zal er toe leiden dat hout wordt vervangen door andere produkten, zoals bijvoorbeeld plastics die het milieu sterk belasten.

De instandhouding van bos, natuur en landschap en de verbetering van de kwaliteit van het milieu zijn dan ook absoluut niet gediend met een BTW verhoging van bosplantsoen en hout, in tegendeel, het werkt averechts.

Gepleit werd dus voor handhaving van boomkwekerij producten onder het verlaagde BTW tarief van 6%.

VII Sociale aangelegenheden

7.1 C.a.o. voor de particuliere bosbouw

In de Hoofdafdeling Sociale Zaken van het Bosschap werd op 4 oktober jl. tussen werkgevers en werknemers in de particuliere bosbouw overeenstemming bereikt over de c.a.o. voor de particuliere bosbouw voor het tijdvak 1 maart 1993 tot en met 28 februari 1995.

De belangrijkste punten uit het tussen partijen op die datum gesloten definitief accoord zijn:

Loonsverhoging en prijscompensatie.

Op 3 januari 1994 worden de tijdlonen met 0,7% initieel verhoogd.

Het prijscompensatiesysteem per 5 juli 1993, (0,2%) per 3 januari 1994 (1,1%) per 4 juli 1994 en per 2 januari 1995 blijft gehandhaafd. Stijgingen in de kosten van levensonderhoud zullen in de lonen worden verwerkt.

Het minimumbedrag voor de berekening van de loonsverhoging wordt tijdens de looptijd van de c.a.o. aangepast.

Aanvullingsfonds bij ziekte en arbeidsongeschiktheid (SAZAS).

Met de invoering van het wetsvoorstel inzake terugdringing ziekteverzuim, kortweg TZ genaamd, vervallen de bovenwettelijke ziekte en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen bij de bedrijfsvereniging en trad een nieuwe c.a.o. in werking treden. De aanvullingsverplichtingen zoals die voor de werkgevers in de c.a.o.'s staan verwoord, worden dan in plaats van door de bedrijfsvereniging door een nieuw fonds verstrekt, met uitzondering van de eerste weken bij ziekte. In deze periode zal de werkgever het loon zelf moeten gaan betalen.

Dit nieuwe fonds wordt uitgevoerd door het Gezamenlijk Uitvoeringsorgaan (GUO) onder verantwoordelijkheid van de opgerichte Stichting Aanvullingsfonds ZW- en WAO-uitkering

Agrarische Sectoren (SAZAS).

Het gaat om de aanvulling van de uitkeringen vanaf 70 procent, dus niet de reparatie van het zogenaamde WAO-gat beneden de 70 procent. Het laatste wordt op kosten van de werknemers gerepareerd via het Bedrijfspensioenfonds voor de Landbouw (BPL) (zie onder 3).

De nieuwe regeling kent zogenaamde kleine en grote bedrijven met 2 respectievelijk 6 weken eigen Ziektewetrisico voor de ondernemer. De grens hiertussen ligt bij 15 x de gemiddelde loonsom per werknemers in de sector. Zonder deze afzonderlijke c.a.o. zouden bij het vervallen van de bovenwettelijke uitkeringen de verplichtingen tot aanvulling van de ZW- en WAO-uitkering voor rekening van de individuele werkgevers gaan komen.

Op grond van de nieuwe SAZAS-c.a.o. zullen werknemers bij een kleine werkgever de aanvullingen via SAZAS betaald krijgen, met uitzondering van de eerste twee weken. De werkgever zal hiervoor een premie aan SAZAS moeten gaan betalen.

Grote werkgevers kunnen ontheffing aanvragen van deze verplichte aanvullingsregeling via SAZAS. Deze werkgevers zullen dan zelf de aanvullingen moeten betalen. Verder heeft de grote werkgever de keuze voor een regeling met twee of met zes weken eigen risico. Er is voor kleine en voor grote werkgevers een verplichte deelneming aan de regeling voor ex-werknemers tijdens ziekte.

WAO-reparatie.

Naast wijzigingen voor de Ziektewet en de bovenwettelijke aanvullingen is reparatie van het zogenaamde WAO-gat aan de orde zodra het huidige uitkeringsniveau van 70% in een aantal gevallen lager wordt. Reparatie van de WAO tot 70% vindt plaats via het Bedrijfspensioenfonds voor de Landbouw (BPL). De kosten worden als werknemerspremie betaald.

De aanvullingsverplichting van de werkgever wordt dienovereenkomstig verminderd op grond van artikel 38, lid 3 van de c.a.o. voor de particuliere bosbouw 1993-1995.

Indien ondernemingen vallen onder de deelnameverplichting van BPL, dan wordt hun WAO-gat door het BPL gedekt.

De BPL-premie zal als gevolg van de dekking van het WAO-gat stijgen.

Het WAO-gat is het verschil tussen de WAO-vervolgutkering en de WAO-loondervingsuitkering.

De WAO-uitkering zal dan 70% blijven.

7.2 Toepassing Landbouwveiligheidsbesluit Arbowet op zelfstandigen

Op 13 januari 1993 vroeg het Bosschap aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid om aandacht voor de positie van éénmansbedrijven (zelfstandigen/bedrijven zonder personeel) in de boswerkaannemerij. Gepleit werd om in artikel 27 Landbouwveiligheidsbesluit van de Arbeidsomstandighedenwet te bepalen, dat personen die in het kader van een bosbouwambachtonderneming bosarbeid verrichten zonder werkgever of werknemer te zijn in de zin van die wet - zelfstandig werkende - onder werkingssfeer Landbouwveiligheidsbesluit te brengen. Dit zal bij de werkgevers en werknemers die wel vallen onder de werkingssfeer van het Landbouwveiligheidsbesluit de motivatie om de veiligheidsregels na te leven vergroten.

Zulks is ook van groot belang voor de verbetering van de sociale structuur van de bosbouwsector en draagt tevens bij tot gelijke concurrentieverhoudingen in de sector.

Nadat tussentijds door het Bosschap nog eens op spoed was aangedrongen en de minister was verzocht niet te wachten met de maatregel tot er een daarop gerichte EG landbouwrichtlijn was, berichtte het Ministerie het Bosschap op 22 december dat het het zelfstandigenvraagstuk in het algemeen en niet alleen in de bosbouw wil bezien in het kader van de komende totstandkoming van het Arbobesluit in de Arbowet, dat de sectorale veiligheidsbesluiten zoals het landbouwveiligheidsbesluit gaat vervangen. Dit zal in de loop van 1994 kunnen plaatsvinden.

7.3 Inspectieproject bosbouw.

Op verzoek van en onder begeleiding van de commissie Arbeidsomstandigheden van het Bosschap startte de Arbeidsinspectie in 1993 met een inspectieproject bosbouw gericht op controle op de naleving van een aantal arbeidsbeschermende wetten, zoals de Arbeidsomstandighedenwet.

De inspectie in 1993 werden uitgevoerd in de districten van de Arbeidsinspectie van Nederland boven de grote rivieren. In 1994 is Nederland beneden de grote rivieren aan de beurt.

De bedrijven in de bosbouwsector werden hierover ingelicht.

De onderwerpen waaraan aandacht werd besteed waren onder andere de motorkettingzaag, de bosbouwtrekker, de persoonlijke beschuttingsmiddelen, de schaftgelegenheid, voorlichting en onderricht en het geïsoleerd werken. Over de tekortkomingen die met betrekking tot deze punten werden geconstateerd werden met het betreffende bedrijf afspraken gemaakt. Alleen als dit niet tot een voldoende resultaat leidt worden juridische instrumenten gebruikt om in ieder geval de wettelijke minimumnormen af te dwingen.

Resultaten.

Gedurende de looptijd van het project (1 januari - 1 november 1993) werd in totaal 50 werklocaties opgespoord en geïnspecteerd. Deze hebben geleid tot 22 brieven aan bedrijven met in totaal 27 opmerkingen.

De 27 opmerkingen hadden betrekking op de volgende inspectiepunten:

schaftwagen 1	bosbouwtrekker 2	verbandtrommel 4
autoschaft 9	trekker/hydroliek 1	voorlichting en onderricht 1
motorkettingzaag 1	pers.beschuttingsmiddelen 7	contactmogelijkheden 1

Gebleken is dat de afwezigheid van een schaftwagen een veel voorkomende tekortkoming is. Veel werknemers maken gebruik van hun eigen wagen. Voor de aanschaf van een nieuwe bedrijfswagen is de werkgever een termijn van twee jaar gegeven (de animo onder de werknemers is gering, vooral vanwege het gevaar dat zij de kilometervergoeding voor het gebruik van hun privé-auto gaan verliezen).

Een tweede belangrijke categorie van tekortkomingen betreft het gebruik van de persoonlijke beschuttingsmiddelen. De gehoorbescherming ontbreekt nogal eens en de zaagbroek wordt vaak slecht onderhouden. Ook de afwezigheid van een reserve zaagbroek voor het geval de eerste nat is van de regen is een knelpunt.

Een laatste opvallende categorie is die van de verbandmiddelen. De werkgever beschikt meestal wel over een of meer verbandtrommels, maar neemt die niet mee op het werk.

7.4 Strategie met betrekking tot arbeidsomstandigheden in de bosbouw.

In oktober 1993 berichtte het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid het Bosschap dat het voorbereidingen treft met het oog op de opstelling van een strategie ter verbetering van de arbeidsomstandigheden in de agrarische bedrijfstak. Daaromtrent wordt nauw samengewerkt met het Ministerie van LNV en vindt overleg plaats met dat deel van de bedrijfstak waarvoor het Landbouwschap verantwoordelijkheid draagt.

Doel van de strategie is te komen tot een overeenkomst tussen overheid en bedrijfsleven inzake a. versterking van de arbozorg-structuur in de bedrijfstak en b de uitvoering van gerichte maatregelen ter vermindering van concrete risico's voor bedrijfsongevallen en beroepsziekten.

Het verzoek aan het Bosschap om de nota inzake strategie ter verbetering van de arbeidsomstandigheden in de agrarische sectoren waar het de bosbouw betreft aan de orde te stellen, leidde tot overleg tussen het Bosschap en het directoraat generaal van de arbeid van het Ministerie waarmee in december in de commissie arbeidsomstandigheden een begin werd gemaakt.

7.5 Bosbouwberoepswedstrijden.

Het Bosschap organiseert tezamen met andere organisaties in de bosbouw tweejaarlijkse bosbouwberoepswedstrijden op het gebied van de bosarbeid en de houtkraanbehendigheid met rondhouttransportwagens. Aan de landelijke finale (mei 1994) gingen regionale voorwedstrijden vooraf deze hadden plaats op zaterdag 9 oktober in Vessem (regio Zuid) en zaterdag 30 oktober (regio Noord).

Regionaal kampioen bosarbeid zuid werd H. Hoppenbrouwers de tweede plaats was voor A. Essenstam en de derde voor J. Roest.

Bij de houtkraanbehendigheidswedstrijden Zuid waren de uitslagen als volgt:

Langhoutwagens	Korthoutwagens	Uitrijcombinaties
1. N. van der Velde	1. H. Box	1. H. Swinkels
2. A. van der Pach	2. J. Fransen	2. H. Brouwers
3. Van Gerven	3. A. van Eyndhoven	3. M. Vroom

Regionaal kampioen bosarbeid Noord werd B. van der Belt de tweede plaats was voor H. Kuiper en de derde plaats voor D. van Beek.

Bij de houtkraanbehendigheidswedstrijden Noord waren de uitslagen als volgt:

Langhoutwagens	Korthoutwagens	Uitrijcombinaties
1. R. van Beek	1. W. Borgers/B. Boscher	1. W. Hulstein
2. B. Kamphuis	3. C. van der Weide	2. J. Assink
3. J. Oving		3. J. Koninck

Wereldkampioenschap bosarbeid met de motorzaag 1993

Van 24 t/m 26 augustus werden te Luzern (Zwitserland) wereldkampioenschappen bosarbeid met de motorzaag gehouden. Aan dit kampioenschap werd door 24 landen deelgenomen.

Ook Nederland nam deel met een door het Bosschap uitgezonden team, bestaande uit de heren J. van Kampen (Raalte), H. van Bijsterveldt (Schaarsbergen) en H. Boumans (Schaarsber-

gen).

Het Nederlandse team behaalde bij dit wereldkampioenschap een 4e plaats achter Zweden (wereldkampioen), Zwitserland en Denemarken.

De heer Van Kampen won een gouden medaille in het onderdeel bedrijfsklaarmaken van de motorzaag.

De heer Boumans won op dit onderdeel een zilveren medaille.

In de individuele eindrangschikking met 72 deelnemers bereikte de heer Boumans de 7e plaats, de heer Van Kampen de 19e plaats en de heer Van Bijsterveldt de 22e plaats.

VIII Onderwijs en onderzoek

8.1 Onderwijsaangelegenheden

De Onderwijscommissie van het Bosschap besteedde in 1993 aandacht aan de volgende onderwerpen: de positie van het Bosschap in de overlegstructuur agrarisch onderwijs, de komst van het Landelijk Orgaan Beroepsonderwijs Agrarische Sector (LOBAS) waarin de leerlingstelsels zoals LSBC in opgaan, de herschikking van opleidingen in de groene ruimte en de gevolgen daarvan voor de MBO-opleidingen in de bosbouw, de positie van het landbouwonderwijs in het kader van de departementale herindeling en de positie van het bosbouwonderwijs aan de landbouwuniversiteit Wageningen.

LOBAS/Leerlingwezen.

In zijn reactie op het Landbouwonderwijsplan 1994-1996 (LOP) van het Ministerie van LNV stelde het Bosschap dat aan de rol van het leerlingwezen in het LOP nauwelijks aandacht wordt geschonken. Verder was het Bosschap van mening, dat de consultants van de landelijke organen voor het beroepsonderwijs in dienst dienen te zijn van deze organen om hun onafhankelijke positie ten opzichte van bedrijfsleven (leerbedrijf) en onderwijsinstellingen (AOC/IPC) te waarborgen.

Herschikking opleidingen groene ruimte.

In het LOP werd melding gemaakt van de afronding van het onderzoek naar de herschikking van opleidingen groene ruimte (HOG). Uit het LOP blijkt dat samenvoeging van de afdelingen groenvoorziening en natuurlijke omgeving met de afdeling bosbouw, cultuur- en milieutechniek van het Overzicht, Diploma's en Certificaten (ODC) voor de hand ligt.

Voor een aantal sectoren waaronder de bosbouw zal dit aldus het Bosschap tot gevolg hebben dat opleiding en diplomanamen minder direct herkenbaar zijn voor de "eigen" bedrijfstak. Dit geldt vooral voor het aspect van houtproductie. Ook is het de vraag of opleidingen in nieuwe beheersvormen van bos zoals geïntegreerd bosbeheer en pro sylva beheer (zie ontwerp-Bosbeleidsplan) op niveau III (ODC) zelfstandig beroepsbeoefenaar wel voldoende kans krijgen als de opleiding bos en natuurbeheer tezamen met de opleiding stedelijke groenvoorzieningen één nieuwe opleiding gaan vormen te weten groot groenbeheer.

Om bij de AOC's een voldoende herkenbare opleiding in de bosbouw en het natuurbeheer te

behouden - inclusief het beheer van natuurterreinen dat in het LOP nauwelijks aan bod komt - pleitte het Bosschap er nogmaals (zie tevens zijn brief aan directeur van landbouwonderwijs d.d. 13 september 1993) voor om een specifieke opleiding in de bosbouw en natuurbeheer te concentreren bij de opleidingsinstellingen 't Vanck te Velp (voor de dagopleiding) en LSBC/IPC Groene Ruimte te Arnhem (voor het leerlingstelsel). Beide instellingen hebben een ruime ervaring met deze opleidingen en hebben de vereiste band met het bedrijfsleven in de bosbouw en natuurbeheersector.

Positie landbouwonderwijs bij departementale herindeling.

In zijn reactie op het rapport "Naar kerndepartementen" van de commissie Wiegel gericht tot de Tweede Kamer stelde het Bosschap geen voorstander te zijn van het voorstel van de Commissie om landbouwonderwijs aan het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen over te dragen. Het Bosschap was van mening dat dit onderwijs als integraal onderdeel van het landbouwkennissysteem - het drieluik onderzoek, onderwijs, voorlichting - en van het bosbouwbeleid als zodanig binnen het Ministerie van LNV dient te blijven, mits een goede afstemming met het andere beroepsonderwijs tot stand komt.

Bosbouwonderwijs aan de LUW.

Mede naar aanleiding van de overstap van hoogleraar bosteelt Oldeman naar de vakgroep ecologische landbouw werd bij de minister van LNV en het College van bestuur van de Landbouwniversiteit Wageningen gepleit voor benoeming van een hoogleraar bosbeheersystemen en terugbrenging van de leerstoel bosteelt naar de vakgroep bosbouw. Voorts diende aldus het Bosschap onderzocht te worden of er een leerstoel bosbeleidsontwikkeling is in te vullen. Verder pleitte het Bosschap voor verlenging van de duur van de bosbouwopleiding aan de LUW van 4 jaar naar 5 jaar.

8.2 Onderzoek

Het bosbouwkundig onderzoek zo werd in de nota "Aanzetten voor een nieuw bosbeleid" gesteld is de laatste jaren steeds verder afgebrokkeld; van een gedegen structuur van het bosbouwkundig onderzoek is geen sprake meer.

Het Bosschap was van oordeel en bracht dit onder meer in een gesprek met de directie van IBN/DLO naar voren dat het bosbouwkundig onderzoek weer op aanvaardbare hoogte moet worden gebracht en zich moet richten op vragen die vanuit de praktijk rijzen. Aldus kan het onderzoek van nut zijn voor de bosbedrijfsvoering, het bosbeheer, de bedrijfsuitkomsten en de functievervulling door het bos.

In het licht hiervan zijn onder meer van belang:

- onderzoek naar verzuring/verdroging;
- onderzoek naar bedrijfskosten en opbrengsten in relatie tot beheersopvattingen;
- onderzoek naar structuurverbetering van aanbod en afzet van hout;
- selectie-, veredelings- en vermeerderingsonderzoek;
- onderzoek naar kosten van uitvoering van boswerkzaamheden en ontwikkeling van normen daarvoor;
- groei- en opbrengst onderzoek.

Bij het onderzoek met betrekking tot bosarbeid werd gewezen op het belang van onderzoek naar:

- het effect van scholing op de toegevoegde waarde van een vellingsarbeider (productiviteit, kwaliteit van het product, ziekteverzuim, etc.) ter stimulering van de scholingsactiviteiten;

- de rol van de direct leidinggevende op de arbeidsresultaten en de werknemerscondities;
- de omvang en samenstelling van de jaarlijkse uitstroom aan werknemers uit de vellingarbeid; dit om de oorzaken van het verloop beter te kunnen bestrijden.

Besloten werd om in overleg tussen Bosschap en IBN/DLO te komen tot nadere formulering van praktijkrelevante bosbouwonderzoeksvraagstukken.

IX Internationale aangelegenheden

De aandacht aan de Werkgroep Europese Bosbouwaangelegenheden spitte zich toe op de nationale invulling van de EG-steunregeling voor bosbouw op landbouwgronden.

De werkgroep plaatste enkele kanttekeningen bij de voorgenomen concept-regeling voor bos-aanleg op landbouwgronden, de latere concept-Regeling Stimulering Bosuitbreiding op landbouwgronden.

Deze kanttekeningen maken deel uit van het later in dit jaar uitgebrachte advies van het Bosschap voor genoemde Regeling. Daarop is reeds in paragraaf 4.5 ingegaan.

De werkgroep besprak ook de wenselijkheid van een Europees bosbouwbeleid, maar zag tegelijkertijd in, dat het klimaat daarvoor vooralsnog niet gunstig is.

Bosbouw moet meer uit de landbouwsfeer worden getrokken. In Brussel moet de politieke wil er ook zijn om bosbouw meer handen en voeten te geven.

Een eventueel nationale lobby voor Europees bosbouwbeleid moet in een gezamenlijke aanpak door de gehele bedrijfskolom gestalte krijgen.

X Ruimtelijke ordening en grondgebruikszaken

10.1 Structuurschema Groene Ruimte

Reeds vroeg in de voorbereidingsfase van het nieuwe Structuurschema (zie verslag over de jaren 1990-1991) vroeg het Bosschap aandacht voor een aantal voor de bosbouw/bossen belangrijke aspecten.

Tegen die achtergrond reageerde het Bosschap in februari 1993 op deel I, de ontwerp-Planologische Kernbeslissing van het Structuurschema Groene Ruimte (kortweg: SGR). Het nog niet gereed zijn van het nieuwe Bosbeleidsplan en het nog niet verwerkt zijn van de door de Commissie Bosuitbreiding gedane aanbevelingen bemoeilijken het oordeel over de voor de bosbouw/bossen relevante onderdelen van het SGR.

In zijn reactie op het SGR stelt het Bosschap onder andere het volgende.

- De veelheid aan gebiedscategorieën en -aanduidingen is ongewenst, omdat zij elkaar deels overlappen en vaak voldoende relatie met een juridisch/financieel instrumentarium missen. Bovendien kennen zij veelal een eigen planologische bescherming, ongeacht of dat bossen raakt of niet. Dat draagt niet bij aan duidelijkheid en uniformiteit in het voor de bossen gewenste ruimtelijke beleid.
- De voorgestane planologische veiligstelling mag geen betrekking hebben op tijdelijke bossen. De voor de aanleg van die bossen verkregen vrijstelling van meldings- en herplantplicht

moet ertoe leiden dat:

- tijdelijk bos nimmer een bosbestemming krijgt;
- voor het vellen van tijdelijk bos nooit een aanlegvergunning wordt vereist.
- Ten aanzien van de op te stellen "gebiedsvisies bos, natuur en landschap" bestaat de noodzaak van een geïntegreerde benadering, waarin alle bosfuncties evenwichtig aan de orde moeten komen. Die gebiedsvisies moeten dus worden opgesteld in overleg en in overeenstemming met eigenaren/beheerders.
Provincies en gemeenten zullen in het ruimtelijk beleid de functietoekenningen aan bossen in overeenstemming moeten brengen met de in de desbetreffende gebiedsvisies vastgelegde functietoekenningen. Daarop zal het SGR die overheden in richtlijnen moeten wijzen.
- Het Nationaal Landschapspatroom kan als (overbodige, want niets toevoegende) gebiedscategorie worden gemist. Het realiteitsgehalte van de Waardevolle Cultuurlandschappen wordt betwijfeld, omdat de zware planologische afweegformule daarvoor de voorgestane ontwikkeling van onder andere "de bosbouw als economische bedrijfstak" en de "inkomensvorming uit het beheer van de groene ruimte" wellicht zal tegenwerken.
- In het SGR moet expliciet beleid worden geformuleerd voor Natuurschoonwet-Landgoederen, zoals dat ook in het nu niet meer van kracht zijnde Structuurschema Natuur en Landschapsbehoud verwoord.
- De financiële onderbouwing van het SGR is ontoereikend; deze is namelijk grotendeels gebaseerd op een aantal veronderstellingen waarvan de uitkomst (hoogst) onzeker is of zal tegenvallen.
- Voor een adequate doorwerking/uitwerking van het SGR-beleid ten aanzien van de bosbouw/bossen moeten in het SGR (aanvullend) richtlijnen voor provincies en gemeenten worden opgenomen.

In het vroege najaar van 1993 nam het Bosschap kennis van deel III, het Kabinetsstandpunt, van het SGR. Dat vormde voor het Bosschap aanleiding de Vaste Commissie voor Landbouw en Natuurbeheer uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal de belangrijkste knelpunten voor de bosbouw/bossen uit het SGR voor te leggen.

10.2 Nota Landinrichting

Tegelijkertijd met deel I van het SGR is de ontwerp-nota "Landinrichting in de jaren negentig" verschenen.

In zijn reactie op deze nota schreef het Bosschap onder andere het volgende.

- De verbrede inzet van het instrument landinrichting is een goede zaak. Ook bij de realisering van de bosuitbreiding moet aan diverse landinrichtingsinstrumenten veel betekenis worden toegekend.
Van belang is een breed maatschappelijke draagvlak voor de toepassing van landinrichting. In dat opzicht is het zorgelijk dat het draagvlak binnen de land- en tuinbouw naar verluidt sterk afneemt.
- Gelet op de schaarste aan beschikbare middelen voor de landinrichting is een prioriteitsstelling noodzakelijk. Daarbij dienen SGR-projecten zoals de aanleg van bos- en recreatiegebieden voorrang te genieten, gelet op het grote maatschappelijke belang ervan.
- In het kader van de verbrede inzet van het instrument Landinrichting moet vooral het treffen van waterhuishoudkundige maatregelen veel meer worden afgestemd op de eisen die vanuit bos en natuur aan de waterhuishouding worden gesteld.

Bij zijn reactie op deel III van het SGR wees het Bosschap de Vaste Commissie voor Land-

bouw en Natuurbeheer uit de Tweede Kamer op het belang om vaker elementen/instrumenten uit het landinrichtingsinstrumentarium in te zetten in plaats van een integrale aanpak te verkiezen. Die elementen zijn op korte termijn en zeer gericht inzetbaar/toepasbaar en vergen een relatief gering beslag op financiële middelen.

10.3 Wetsvoorstel Flora- en Faunawet

Begin 1988 nam het Bosschap kennis van het voorontwerp Flora- en Faunawet (zie verslag over de jaren 1988-1989, blz. 35 e.v.).

Pas in het najaar van 1993 lag een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer. Een reactie op dat wetsvoorstel aan de Vaste Commissie voor Landbouw en Natuurbeheer was gebaseerd op het commentaar op het voorontwerp.

- Omdat in grote mate van raamwetgeving sprake is, met invulling daarvan via algemene maatregelen van bestuur (amvb) is het ter waarborging van de belangen van derden en ter voorkoming van rechtsongelijkheid van belang, dat adviesraden en belangenorganisaties verplicht moeten worden gehoord over een voorgenomen vaststelling, wijziging of intrekking van een amvb of een andere regeling. Dat moet in het wetsvoorstel alsnog worden opgenomen.
- De introductie van de mogelijke aanwijzing tot "beschermde leefomgeving" (waaronder ook bossen kunnen vallen) door Gedeputeerde Staten moet vergezeld gaan van een schadevergoedingsregeling.
Bovendien moet terzake in de raamwetgeving een duidelijk kader worden afgebakend waarbinnen gedeputeerde staten moeten opereren; dit ter bevordering van de rechtsgelijkheid.
- Grondeigenaren/beheerders moeten hun instemming hebben betuigd met wildbeheersplannen die betrekking hebben op hun gronden, alvorens deze plannen worden goedgekeurd. Er kleven aan de wildbeheersplannen nogal wat onduidelijkheden.
- Het doel van het Jachtfonds moet zover worden verbreed dat óók een tegemoetkoming in de kosten van noodzakelijke preventieve maatregelen ter voorkoming van schade kan worden verleend. Gedacht moet bijvoorbeeld worden aan vergoeding van kosten van rasteren ter voorkoming van wildvraat.

10.4 Beleidsnota Openluchtrecreatie

In januari van het verslagjaar verscheen de Regeringsbeslissing Beleidsnota Openluchtrecreatie 1992-2010, getiteld: "Kiezen voor Recreatie". Naar aanleiding van eerder commentaar (zie jaarverslag 1992) op het beleidsvoornemen schreef het Bosschap aan de Tweede Kamer in grote lijnen het volgende.

- Bij het in de Beleidsnota Openluchtrecreatie (BOR) neergelegde beleid wordt nauwelijks rekening gehouden met het bestaande beleid voor bos, natuur en landschap. Voor realisering van het beleid wordt namelijk een zeer intensief beroep gedaan op recreatief medegebruik van alle bossen, ongeacht hun "draagkracht". Zo moet de bereikbaarheid van de bossen beter worden, moeten de bossen meer toegankelijk worden en moet de openstelling ervan worden geoptimaliseerd. Hoe denkt men dat te realiseren?
- Recreatief medegebruik vereist toezicht om één en ander in goede banen te leiden. Dat is zeer essentieel, want de recreatieve medaille heeft duidelijk een keerzijde.
Het is dan ook een duidelijk gemis, dat in de BOR op geen enkele wijze aandacht wordt geschonken aan de negatieve verschijnselen die met het recreatieve gebruik van bossen en natuurgebieden gepaard gaan en die zich bij intensivering van dat gebruik nog nadrukkelijk

ker zullen manifesteren.

- De rijksoverheid doet met de BOR een versterkt beroep op de dienstbaarheid van de bosbedrijven aan de samenleving. Verdere dienstbaarheid van de bosbedrijven ten aanzien van de recreatieve functie van de bossen mag slechts worden gevraagd, wanneer die functie dan ook adequaat wordt beloond. Die functiebeloning dient zodanig te zijn dat er stimulansen van uitgaan, onder andere om de bossen open te stellen en te houden en het beheer mede te richten op de recreatiewaarde van die bossen.

10.5 Toezichtproblematiek

In 1993 werden de bos- en landgoedeigenaren op de Noordwest-Veluwe (gemeente Oldebroek, Elburg, Nunspeet, Harderwijk, Ermelo en Putten) benaderd om mee te doen aan een proefproject-afval, in het kader van verbetering van het toezicht op het milieu. Dit project is bedoeld als een leerproject waarin het functioneren van toezichthouders/onbezoldigden een centrale plaats inneemt.

Het project is een gezamenlijk initiatief van Justitie, Politie, Nederlandse Vereniging van Boscigenaren en Bosschap.

Het project is geen onverdeeld succes geworden; dit ondanks de hoge positieve respons bij de boscigenaren voor deelneming aan het project en ondanks de speciaal daartoe gehouden instructiebijeenkomsten.

De bij het project betrokken stuurgroep denkt dat het tamelijk geringe succes onder andere moet worden toegeschreven aan:

- een onvolledig bestand van toezichthouders, waardoor velen niet bij het project zijn betrokken;
- te weinig bekendheid bij toezichthouders met het hanteren van wet- en regelgeving;
- onvoldoende contact en overleg tussen terreineigenaren en boswachters/jachtopzieners in hun rol van toezichthouders met opsporingsbevoegdheid.

Met een aantal aanbevelingen zal de stuurgroep in 1994 verslag uitbrengen aan de leden van het reguliere overleg tussen Politie, Justitie, Nederlandse Vereniging van boscigenaren en Bosschap.

10.6 Beleid en planvorming op provinciaal niveau

Noord-Brabant

De aandacht van het Bosschap ging in het jaar 1993 in Noord-Brabant hoofdzakelijk uit naar de doorwerking/uitwerking van het streekplanbeleid in de (op te stellen) provinciale handleiding voor het opstellen van bestemmingsplannen voor het buitengebied. Omdat het desbetreffende streekplan de bosbouw/bossen niet benadert zoals het Bosschap - en anderen in de bosbouwsector - dat noodzakelijk achten, is de provincie gevraagd de sector nadrukkelijk bij het opstellen van de handleiding te betrekken. Ondanks een toezegging terzake door de desbetreffende gedeputeerde heeft men de bosbouwsector niet bij de zaken betrokken.

Nadat het Bosschap indirect had vernomen dat de Handleiding reeds in concept-vorm gereed was kon nog juist een mosterd-na-de-maaltijd-gesprekje met enkele ambtenaren worden afgedwongen.

Voor het Bosschap vormde dit voldoende reden om Gedeputeerde Staten in een brief onomwonden van zijn ongenoegen blijf te geven. Het sprak van een tekortschietende houding van

de provincie jegens de bosbouwsector en drong er - mede daarom - op aan dat de bosbouwsector in het vervolg een vaste overleg partner voor de provincie zou vormen.

In antwoord op het bovenstaande nodigde Gedeputeerde mevrouw Jacobs-Aarts het Bosschap uit voor een overleg medio oktober 1993. Na enige opmerkingen over en weer in dat - overigens constructieve - gesprek wordt van provinciezijde geconcludeerd dat het goed is de zaken ten aanzien van de bosbouw/bossen op een rij te zetten en te bekijken hoe invulling kan worden gegeven aan een mogelijke structurele overlegvorm met de bosbouwsector.

Overijssel.

In aansluiting op eerder commentaar op het voorontwerp-streekplan West-Overijssel tekende het Bosschap eind maart 1993 bezwaar aan tegen het ontwerp-streekplan.

Het Bosschap miste op de plankaart een aanduiding voor enkele relevante boscomplexen en het drong er verder op aan alle multifunctionele bossen in één en dezelfde zone onder te brengen en dat ook te doen voor alle bossen met accent natuur.

Verder vroeg het Bosschap aandacht voor:

- bescherming/instandhouding van het bosareaal óók buiten de ecologische hoofdstructuur;
- het bij gebiedsgerichte aanpak in relevante gebieden - Vechtgebied, Sallandse Heuvelrug - óók onderscheiden van een beleidsveld bosbouw;
- een genuanceerd beleid inzake (het uitsluiten van) de aanleg van tijdelijk bos in bepaalde gebieden;
- uitwerking van het streekplanbeleid; vast te leggen in enkele - met name genoemde - richtlijnen voor gemeentelijke bestemmingsplannen.

Friesland.

In zijn commentaar op het ontwerp-streekplan Friesland bepleit het Bosschap een eigen plaats en aandacht voor de bosbouw in het streekplan en een aanduiding als zodanig op de streekplankaart; vooral, omdat de bossen in deze provincie nogal geconcentreerd in een paar regio's voorkomen.

Het Bosschap vindt een benadering van de bosbouw/bossen vanuit de invalshoek natuur een onvolledige.

Het Bosschap drong er verder bij Provinciale Staten op aan, duidelijke richtlijnen voor de uitwerking van het streekplanbeleid in gemeentelijke bestemmingsplannen op te nemen en niet alles aan de eigen verantwoordelijkheid en inzicht van de gemeenten over te laten. Dat laatste zou immers een uniforme uitwerking van het provinciale beleid niet bevorderen.

10.7 Gemeentelijke planvorming

In een twaalfstal gevallen nam het Bosschap contact op met gemeenten naar aanleiding van publicatie van voorbereidingsbesluiten in de Staatscourant.

Dat vormt voor het Bosschap de mogelijkheid om tijdig bij de gemeentelijke ruimtelijke planvorming te worden betrokken.

Naar aanleiding van genoemd contact werd het Bosschap in een aantal gevallen toegezegd in de vooroverlegfase bij de planvorming te worden betrokken.

Het Bosschap reageerde vervolgens op een aantal voorontwerp-bestemmingsplannen (Diepenheim, Ede, Eibergen, Oost-, West- en Middelbeers, Raalte, Rheden en Rosmalen) en op een aantal ontwerp bestemmingsplannen (Baarn, Diepenveen, Gieten, Hooge en Lage Mierde,

Schaijk en Soest).

Ten aanzien van Baarn werd later in het jaar ook nog een reactie op het vastgestelde bestemmingsplan naar GS van Utrecht gezonden.

In Noord-Brabant wordt op regionale schaal gewerkt aan de voorbereiding van de herziening van bestemmingsplannen buitengebied. Dat geschiedt in de Peelregio en in de regio Midden-Brabant, waar wordt gewerkt aan zogenaamde paraplu-nota's, die inventarisaties en analyses van (knelpunten in) de diverse sectoren in het buitengebied bevatten. Opstelling van die nota's geschiedt met gebruikmaking van klankbordgroepen, waarin ook het Bosschap is vertegenwoordigd.

In die hoedanigheid werd door het Bosschap om te beginnen gewezen op de noodzaak bos/bosbouw óók als aparte sector te onderscheiden - naast natuur en landschap - en ook hier inventarisaties en analyses inzake knelpunten, etc. te plegen.

XI Grondwateraangelegenheden

11.1 Beleidsplan Drink- en Industrierwatervoorziening

Eind oktober 1993 bracht het Bosschap commentaar uit op de Beleidsnota Drink- en Industrierwatervoorziening (BDIV), een strategische beleidsnota van het rijk.

Het Bosschap mist een concrete uitwerking van het beleid in het BDIV en vindt, dat - gelet op de verdrogingsproblematiek - onder andere ook als uitgangspunt moet worden geformuleerd; "duurzame veiligstelling van de watervoorziening van bos, natuur en landschap". Dat moet op z'n minst een randvoorwaarde vormen.

Vermindering/stabilisatie van grondwaterwinning is van groot belang. Juist hier wordt een verdere uitwerking gemist (prioritaire gebieden, hoeveelheden, alternatieven). Een stringenter vergunningverleningsbeleid is hier noodzakelijk. Daarbij moeten allerlei gedoogsituaties worden beëindigd.

Het Bosschap acht het voorgenomen beleid inzake aankoop van bossen en natuurterreinen als grondwaterbeschermingsgebieden zinloos, want overbodig. De huidige eigenaren kunnen daar een verantwoord beheer (blijven) voeren.

In het kader van het BDIV merkte het Bosschap nog eens op, dat omvorming van donker naaldhout naar loofhout/licht naaldhout (de zogenaamde verloofing; zie ook onder 11.2) vooralsnog niet relevant is. De problematiek van het grondwater dient primair tot oplossing te worden gebracht door spaarzaam watergebruik, beëindiging van grondwatergebruik voor laagwaardige doeleinden en overigens overgang naar winning van oppervlaktewater.

11.2 Verdroging, grondwaterbeheer en omvorming van bossen

In maart 1993 hield de provincie Gelderland een symposium over verdroging in die provincie. Daarbij kwam het verbruik van water door bossen en met name het (vermeende) meerdere verbruik (verdamping) van donker naaldhout ook aan de orde.

Omvorming van donker naaldhout naar licht naaldhout/loofhout ("verloofing") of zelfs naar

heiden en stuifzanden (!) wordt door waterbeheerders daarbij mede als een oplossingsrichting voor grondwatervoorraadbeheer gezien en daarmee als een wapen tegen de verdroging.

Het Bosschap vindt dat nog steeds niet relevant en zeer discutabel (zie ook jaarverslag over 1992; paragraaf 11.2.). In een bijdrage aan dat symposium werd dat nog eens geëtaled.

De oplossing van de verdrogingsproblematiek moet worden gezocht in een krachtige aanpak van de oorzaken daarvan. Die oorzaken zijn:

- versnelde waterafvoer ten behoeve van landbouw en door toegenomen verharde/bebouwde oppervlakte;
- steeds diepere ontwatering ten behoeve van land- en tuinbouw
- in aantal en omvang sterk toegenomen grondwateronttrekkingen ten behoeve van drinkwatervoorziening, industriële doeleinden en landbouw.

Naar aanleiding van een rapport van de Vakgroep Bosbouw van de Landbouwuniversiteit over de financiële consequenties van "verloofing" van de Veluwe stelde het Bosschap GS van Gelderland nog eens van zijn standpunt terzake in kennis. Bovendien plaatst het Bosschap enkele kritische kanttekeningen bij dat rapport; daartoe desgevraagd geadviseerd door het IKC-NBLF en het IBN-Dorschkamp.

11.3 Grondwateronttrekkingen

Ook in 1993 werd in een aantal gevallen informatie ingewonnen naar aanleiding van gepubliceerde aanvragen van vergunningen voor grondwateronttrekkingen.

Dat resulteerde in één geval in een reactie op een voorgenomen grote industriële grondwateronttrekking.

Het Bosschap is van mening, dat het desbetreffende bedrijf moet worden gewezen op het zoeken naar alternatieven voor het gebruik van grondwater ten behoeve van koelingsdoeleinden (luchtkoeling, gebruik oppervlaktewater), dat immers een laagwaardig gebruik is.

Verder is het gewenst, dat via peilbuismetingen in de bos- en natuurterreinen in de nabije omgeving van het onttrekkingspunt wordt geregistreerd, of zich daadwerkelijk geen wijzigingen in de grondwaterspiegel voordoen, die negatieve gevolgen kunnen hebben.

XII Milieuaangelegenheden

12.1 Algemeen

In het kader van Kabinetsberaad over het Nationaal Milieubeleidsplan-2 wendde het Bosschap zich in het najaar tot de Raad van Ministers.

Het Bosschap ging daarbij in op één van de beleidsonderdelen, te weten de zogenaamde Effectgerichte Maatregelen (EGM) voor bossen.

Van die maatregelen wordt door beseigenaren nauwelijks gebruik gemaakt, omdat zij de eigen bijdrage van 25% niet kunnen dragen.

De nu voorgestelde beperking van de eigen bijdrage tot 10% voor particuliere eigenaren acht het Bosschap ogenschijnlijk een aanmerkelijke tegemoetkoming, maar praktisch van geen waarde; bosbedrijven hebben eenvoudigweg geen geld.

Gegeven het feit, dat de vitaliteit van het bos niet verbetert, dat het milieubeleid vertraagt, dat

de noodzaak van maatregelen in de bossen steeds urgenter wordt en dat de bosinstandhouding juist voor de samenleving van onmisbare betekenis is, vroeg het Bosschap de Raad van Ministers om genoemde EGM voor boscijgenaren kostendekkend te doen zijn.

12.2 Vitaliteit van het Nederlandse bos in 1993

In zijn commentaar op het rapport "De vitaliteit van het Nederlandse bos in 1993" verslag van de landelijke inventarisatie 1993 wees het Bosschap erop dat hoewel in 1993 de vitaliteit van het bos is verbeterd, het beeld somber is en het perspectief onzeker blijft. In de provincies met de grootste ammoniakbelasting - Noord-Brabant en Gelderland - blijft het herstel van de vitaliteit ver achter bij die in de andere provincies.

De vitaliteit van de boomsoorten douglas en fijnspar holt verder achteruit. Deze boomsoorten hebben in 1993 voor het eerst niet meer gereageerd op vergeleken met vorige jaren gunstigere groeiomstandigheden. Van de douglas is nu 80% van de bomen slecht.

Het Bosschap zag hierin alle reden om het milieubeleid krachtig door te zetten met name in het landelijke gebied van Noord-Brabant en Gelderland.

De vitaliteit van douglas en fijnspar leert dat de situatie zo ernstig is, dat maatregelen in het bos in de vorm van toediening van voedingsstoffen en kalk grootschalig moeten worden ingezet en dat hieraan prioriteit moet worden gegeven.

In het kader van het milieubeleid, zo stelde het Bosschap, worden maatregelen (Effectgerichte Maatregelen) in de bossen gesubsidieerd voor 75% van de kosten. De boscijgenaren kunnen hier geen gebruik van maken omdat zij het geld voor de eigen bijdrage van 25% niet hebben. Door het Ministerie wordt voorgesteld dat terug te brengen tot 10%. Ook dat geld is aldus het Bosschap niet voorhanden. Door dalende houtprijzen is de boscijexploitatie al drie jaar achtereen niet meer kostendekkend. Verbetering is op korte termijn niet te verwachten.

Het Bosschap verzocht de regering om de benodigde milieumaatregelen in het bos, in het kader van het nu voorliggende Nationaal Milieubeleidsplan 2, kostendekkend te financieren. Het gaat hier immers om schade die door andere veroorzaakt wordt en de instandhouding van het bos is van groot belang voor de samenleving.

Alleen met behulp van het rijk is het mogelijk de zo dringend noodzakelijke maatregelen in de bossen te treffen.

XIII Waterschapsaangelegenheden

13.1 Bosbouw en bossen in waterschapsverband

Het overgrote gedeelte van het Nederlandse bos ligt binnen de grenzen van in waterschapsverband gereguleerde gebieden en valt onder de categorie "onbebouwde onroerende zaken"

Binnen die categorie - en dan binnen de waterschappen in hun geheel - domineren de agrarische belangen. De activiteiten en werken van waterschappen, etc. zijn dan ook vrijwel steeds primair gericht (geweest) op het realiseren van voor de landbouw waterhuishoudkundig optimale situaties.

Mede als gevolg van de overwegende oriëntatie op landbouwkundige belangen, is een zeer omvangrijk areaal bossen (en natuurterreinen) in ernstige problemen geraakt: bijna driekwart

van het areaal bossen en natuurterreinen ondervindt in enige of ernstige mate de negatieve gevolgen van verdroging.

Duidelijk is, dat waterschappen zich zouden moeten oriënteren op een evenwichtiger belangenbeweging bij het waterbeheer: meer aandacht voor de belangen van bossen (en natuurterreinen) is absolute noodzaak.

Eind juli van het verslagjaar heeft het Bosschap bij alle relevante waterschappen - ca zestig over het gehele land - aangedrongen op verbetering in de huidige situatie. Dat kan op twee manieren.

- Toekenning van kwaliteitszetels aan eigenaren van bossen en natuurterreinen. Er is alle reden deze eigenaren, gezien de geografische uitgestrektheid van hun belang en de specifieke verlangens die zij ten aanzien van de waterhuishouding koesteren, kwaliteitszetels toe te kennen.

Bij (wijziging van) de bestuurssamenstelling zou daartoe dan ook daadwerkelijk moeten worden overgegaan.

Eén en ander uiteraard voorzover de provincies in hun provinciaal waterschapsreglement de mogelijkheid om kwaliteitszetels toe te kennen, hebben opgenomen. Daarvoor heeft het Bosschap ook de relevante provinciale besturen benaderd.

- Eigenaren/beheerders van bossen, moeten nadrukkelijk en vroegtijdig bij de opstelling van waterbeheersplannen van waterschappen worden betrokken.

Waterschappen moeten binnen enkele jaren een beheersplan hebben vastgesteld. In deze beheersplannen dient het geïntegreerde waterbeheer centraal te staan.

Het is van groot belang, dat in voorkomende gevallen bos- en natuurterreineigenaren van meet af aan bij de voorbereiding, opstelling en vaststelling van beheersplannen worden betrokken. Het enkel bieden van inspraak op ontwerp-plannen effectueert die betrokkenheid absoluut onvoldoende.

De respons van waterschappen en provinciale besturen was zodanig, dat in een aantal gevallen een wat individuelere benadering meer succes moet opleveren.

Met name in Gelderland is via de Provinciale Boscommissie - waarin ook het Bosschap zitting heeft - gepleit voor kwaliteitszetels. Dat was voor het Bosschap reden genoeg het belang van kwaliteitszetels richting Provinciale Staten nog eens extra te benadrukken.

13.2 Integraal Waterbeheersplan Zuiveringschap West-Overijssel

Door het Zuiveringschap West-Overijssel werd het Bosschap - naar aanleiding van zijn actie vermeld onder 13.1 hierboven - het voorontwerp voor het Integraal Waterbeheersplan toegezonden.

In het onderhavige voorontwerp wordt voorgesteld, de verlening van vergunningen om grondwater te onttrekken ten behoeve van beregeling over te laten aan de Waterschappen. Dat is niet gewenst. Beoordeling van dergelijke vergunningaanvragen vergt een zoveel mogelijk objectieve benadering. Die kan van de provincie worden verwacht, maar niet van het waterschap, waarin immers de landbouwkundige belangen de overhand hebben. En de gewenste vergunningen dienen juist die landbouwkundige belangen.

Blijkens het voorontwerp bestaat onvoldoende kennis over de omvang en effecten van verdroging in het beheersgebied van het Zuiveringschap. Daarom wees het Bosschap nog eens op de negatieve invloed van verdroging op de vitaliteit van de bossen.

XIV Het Zaadcomité

Het Zaadcomité heeft tot taak te bevorderen dat voldoende zaad van goede genetische kwaliteit beschikbaar is voor de Nederlandse bos- en landschapsbouw.

In de verslagperiode werd aandacht geschonken aan het gebruikswaardeonderzoek en aan de importmachtigingen van zaden afkomstig uit derde landen buiten de EG op basis van de EG richtlijn met betrekking tot bosbouwkundig teeltmateriaal. Deze import machtigingen worden door boomzaadhandel en bosbouwwereld verschillend benaderd, enerzijds is er een pleidooi voor ruime importmachtiging, anderzijds wordt uit hoofde van bewaking genetische kwaliteit van het Nederlandse bos gepleit voor beperkte importmachtigingen.

Verder beraadde het Zaadcomité zich over het Bosbeleidsplan van het Ministerie van LNV.

Het Zaadcomité constateerde kennismemend van het ontwerp Bosbeleidsplan dat:

- er in afwijking van het Meerjarenplan Bosbouw niet langer wordt gestuurd op de boomsoortensamenstelling van het Nederlandse bos;
- er rekening mee moet worden gehouden dat de herbebossingssubsidie vervalt;
- mogelijke omvormingspremies beperkt zullen blijven tot Nationale Parken;
- ontwikkelingen van het geïntegreerde bosbeheer naar alle waarschijnlijkheid zullen leiden tot weinig herbebossing in de toekomst;
- de overheid een ambitieus bosuitbreidingsprogramma heeft.

Dit zal betekenen, dat de vraag naar naaldhoutplantsoen zo beperkt zal zijn, dat de keten zaad-productie → zaadwinning → zaadhandel → boomkwekers → plantsoenhandel → Nederlandse bouseigenaar economisch onder druk zal komen te staan.

Ditzelfde geldt in mindere mate voor het loofhoutplantsoen omdat verwacht mag worden dat vooral in de sfeer van de bosuitbreiding loofhout zal worden gebruikt (populier, eik, beuk en es en mogelijk esdoorn, linde en kers).

Kijkend naar de beschikbaarheid van genetisch geschikt uitgangsmateriaal voor de komende jaren tot het jaar 2000 zag het Zaadcomité bij de naaldboomsoorten geen probleem (calamiteiten als storm en/of brand en daarmee een mogelijk extreem grote vraag daargelaten). Dit betreft dan Grove den, douglas, Japanse larix, Corsicaanse- en Oostenrijkse den. Dit was niet het geval voor fijnspar en hybride lariks.

Bij de loofboomsoorten is voor eik sprake van een redelijke voorziening (alhoewel uitbreiding van Nederlandse zaadbronnen gewenst en mogelijk is). Niet volledig voorzien is in de behoefte van de boomsoorten, es, esdoorn, beuk en els.

Uiteraard zal ten behoeve van de bosuitbreiding vooral populier gebruikt worden, waarin binnen relatief korte tijd is te voorzien in ruime hoeveelheden van de gewenste klonen.

XV Samenstelling bestuur, secretariaat, hoofdafdeling sociale zaken en afdeling bosbouwambachten per 31 december 1993

A. Bestuur

Zoals reeds in het verslag over het jaar 1992 werd bericht werd teneinde bestuurlijk slagvaardiger te kunnen optreden gekozen voor één bestuur in nieuwe opzet bestaande uit 10 leden en plaatsvervangende leden in plaats van 16 en met een grotere vergaderfrequentie dan het vorige bestuur.

Het dagelijks bestuur werd vervangen door een presidium bestaande uit voorzitter en 2 vice-voorzitters.

Als gevolg hiervan traden bij de Nederlandse Vereniging van Boseigenaren de heer mr. K.A.M. Buijs als lid en de heren drs. F.R.M. Naber, J. Combée, ing. G.R. van Woudenberg, ing. H.K.M. Lugtmeier, jhr. mr. L.H.J.M. van Asch van Wijck en R.F. de Fremery als plaatsvervangende leden terug.

Bij de Voedingsbond FNV traden de heer J. Nienkemper als lid en de heren W.B.M. Banning, J. Lok, A. Zeissink en A. van Doorn als plaatsvervangende leden terug.

Bij de Industrie- en Voedingsbond CNV traden de heren J.H. Loosman en drs. G. Bosman als lid terug.

Op 31 december 1993 was het bestuur van het Bosschap als volgt samengesteld:

voorzitter: mr. ir. F.C. Rauwenhoff

plaatsvervangende voorzitters: H.D. Ligtenberg
vacature

leden

Benoemd door de Nederlandse Vereniging van Boseigenaren

mr. C.N. de Boer
A. Meijer
drs. O.O. Gorter

plaatsvervangende leden

ir. W.M.J. den Boer
mr. K.A.M. Buijs
mr. C.A.F. graaf de Marchant et d' Ansembourg

Benoemd door de Algemene Vereniging Inlands Hout

ing. C. Boon

A.A.J.M. Leenaars

Benoemd door de Minister van LNV

mr. M. Brabers

ir. P.A.M. Kleemans

Benoemd door de Voedingsbond FNV

H.D. Ligtenberg
S. Binda
A.J.G. Meijer

G. Nienkemper
"
"

F.J.B. Zwemmer

"

Benoemd door de industrie- en Voedingsbond CNV

P.K. de Jong

C. Klaassen

secretaris:

R.M.W.J. Nas

adjunct-secretaris:

drs. H.D. Schouten

adjunct-secretaris:

ir. A.H. Bouma

B. Secretariaat.

R.M.W.J. Nas, secretaris.

drs. H.D. Schouten, adjunct-secretaris.

ir. A.H. Bouma, adjunct-secretaris.

J.Th.M.M. van Bergen, comptabele.

Mevrouw Th.J. Lodde, administratief medewerkster.

Mevrouw N. Verbeten-Groot, secretaresse.

Mejuffrouw G. Martinez, typiste.

M.B.J. Roels, medewerker archiefwerkzaamheden, post en reproductie.

Mevrouw W.J.C. Roels-van der Walt, in deeltijd voor huishoudelijke werkzaamheden.

C. Hoofdafdeling Sociale Zaken.

voorzitter:

vacature

leden

ir. A.H. graaf Schimmelpenninck

mevrouw drs. A.A.M. van Driel

A.M. Wiezer

A.J.G. Meijer

W.B.M. Banning

J.H. Loosman

P.K. de Jong

A.A.J.M. Leenaars

plaatsvervangende leden

vacature

H. Blaauw

vacature

A. Zeissink

F.J.B. Zwemmer

drs. G. Bosma

vacature

ing. P. Swager

secretaris:

drs. H.D. Schouten

D. Afdeling Bosbouwambachten.

voorzitter:

ing. C. Boon

leden

W.B.M. Banning, S. Binda, G. Bronk, C.J.M. Janssen, P.K. de Jong, ing. R. Koekkoek, J. Kroeze, G. Nienkemper, ing. P.B. Stouten, A.J.M. Stikvoort, F.J.B. Zwemmer.

secretaris:

drs. H.D. Schouten

XVI Vertegenwoordiging in andere instellingen

Op 31 december 1993 was het Bosschap vertegenwoordigd in de navolgende instellingen:

- **Nederlandse Populieren Commissie:** ir. H. van Medenbach de Rooij
- **Raad van Advies voor de Ruimtelijke Ordening:** R.M.W.J. Nas
- **Werkcommissie bedrijfsleven van de RARO:** ir. A.H. Bouma
- **Commissie Landelijke Gebieden van de RARO:** ir. A.H. Bouma
- **Provinciale Overijsselse Stichting voor de Bosbrandbestrijding:** drs. H.D. Schouten
- **C.L.C./C.B.L.:** R.M.W.J. Nas
- **Jachtraad:** mr. W.J.P. van Notten, adviserend lid
- **Stichting Nationale Boomfeestdag:** R.M.W.J. Nas
- **Bestrijdingsmiddelencommissie:** R.F. de Fremery
- **Vaste Commissie voor het bosbouw-economisch onderzoek LEI:** R.M.W.J. Nas, R.F. de Fremery, ing. F.A.Koster
- **Overleggroep houtvoorziening en houtproductie:** R.M.W.J. Nas
- **Bosbouwvoorlichtingsraad:** R.M.W.J. Nas
- **Stuurgroep particuliere NSW landgoederen:** R.M.W.J. Nas
- **Commissie Planologie van het Landbouwschap:** ir. A.H. Bouma
- **Nationale Raad voor het Landbouwkundig Onderzoek Sector-Kamer Landinrichting, Natuur-, Bos- en Landschapsbeheer:** R.M.W.J. Nas
- **Gemengde Taakgroep - Programma adviescommissie bossen:** R.M.W.J. Nas
- **Programma adviescommissie Landschap:** R.F. de Fremery
- **Stichting Bos en Hout:** H.D. Ligtenberg, ir. J.J. Mulder ten Kate
- **Commissie Grondwaterbeheer:** vacature
- **Stichting Informatievoorziening bosbouw (STIBOS):** R.M.W.J. Nas
- **Stichting Public Relations en Bos (ProBos):** R.M.W.J. Nas
- **Commissie wettelijke taken centrum voor plantenveredeling en reproductieonderzoek:** ing. R.N. Leemhuis
- **Commissie voor de samenstelling rassenlijst voor bosbouwgewassen:** C.M. Mortier
- **Bestuurlijke adviescommissie arbeidsmarkt onderzoek stichting tot ontwikkeling van agrarische onderwijskunde en scholing (STOAS):** drs. H.D. Schouten.

Overzicht aantal eigenaren en aantal hectaren per soort eigenaar.

Soort eigenaar	KLASSE 5-25 ha aantal eig. ha		KLASSE 26-50 ha aantal eig. ha		KLASSE 51-100 ha aantal eig. ha		KLASSE 101-200 ha aantal eig. ha		KLASSE 201-500 ha aantal eig. ha		KLASSE 501-1000 ha aantal eig. ha		KLASSE ≥ 1001 ha aantal eig. ha		totaal ha eig.	totaal ha
Particulieren	899	10340	160	5824	115	8103	55	8065	23	7662	10	6249	3	5076	1265	51319
Gemeenten	126	1650	50	1786	63	4397	57	8830	24	8516	15	9305	6	8554	341	43038
Provincies	7	131	3	136	1	80	11	1916	1	251	0	0	1	1603	24	4117
Staatsbosbeheer	14	184	11	414	9	726	17	3062	18	5861	47	34986	22	36572	138	81805
Rijk	8	111	7	281	1	62	1	131	0	0	0	0	5	26452	22	27037
Waterschappen	9	127	6	227	6	449	2	298	0	0	0	0	0	0	23	1101
Prov. Landschappen en Natuurmonumenten	1	17	0	0	2	176	2	259	0	0	1	618	6	30173	12	31243
Stichtingen	75	983	23	833	9	646	7	1050	2	814	1	942	1	1519	118	6787
Verenigingen	19	250	8	279	1	80	0	0	0	0	0	0	0	0	28	609
Recreatieschappen	7	107	6	207	7	494	4	734	0	0	1	922	0	0	25	2464
TOTALEN:	1165	13900	274	9987	214	15213	156	24345	68	23104	75	53022	44	109949	1996	249520

Bijlage II

Rondhoutprijsoverzicht (geldend per begin november 1993)

Omdat het houtaanbod in Nederland voornamelijk uit naaldhout bestaat en grotendeels zijn eindbestemming vindt in de sectoren spaanplaathout, kisthout, profielhout, papierhout en zaaghout heeft onderstaande opgave hoofdzakelijk daarop betrekking.

De gegevens hebben betrekking op gemiddelden voor binnen- en buitenlandse afnemers waarbij de bedragen op hele guldens zijn afgerond.

Verschillen per afnemer komen voor als gevolg van maatspecificatie en leveringsschema.

De markt staat sterk onder druk. Het gevolg daarvan is dat zich snel wijzigingen in de onderstaande prijzen kunnen voordoen.

Sortiment	Lengte	Diameter	Houtsoort	Prijs per stere	Gemiddelde conversie-factor	Gemiddelde prijs per kubieke meter
Spaanplaathout (SPA)	1,00-1,15	8-35	naaldhout (alle soorten)	43	0,63	68 ¹
			loofhout (excl Pop)	43	0,63	68 ²
			populier	35	0,63	55
Papierhout (PAP)	2,00	10-35	spar	75	0,69	108 ³
			grove den	52	0,62	84 ⁴
			pinus nigra	47	0,62	76 ⁵
Kisthout (KIS)	0,85-2,50	top 16-40	grove den	52-58	0,68	76-85
	0,85-2,50	top 16-40	pinus nigra	50-55	0,68	73-80
	0,85-2,50	top 16-40	lariks	50-55	0,68	73-80
	0,85-2,50	top 16-40	douglas	50-55	0,68	73-80
Profielhout KORT	1,00-1,20	top 12-22	grenen	53	0,70	76
	1,00-1,20	top 12-22	pinus nigra	47	0,70	67
Profielhout (PRO)	2,00-4,00	top 11-20	grove den	56-58	0,66	85-88
	2,00-4,00	top 11-20	pinus nigra	50-52	0,66	75-79
	2,00-4,00	top 11-20	lariks	45-52	0,66	68-79
	2,00-4,00	top 11-20	douglas	45-52	0,66	68-79
	2,00-4,00	top 11-20	spar	68	0,66	103
				prijs per m ³		
Zaaghout (ZAG)				lengte: 3-3,5m ¹	lengte: 4-4,5m ¹	lengte: 5-6m ¹
	3,00/op	top 20	grove den	90	100	110
	3,00/op	top 20	pinus nigra	80	90	100
	3,00/op	top 20	lariks	75	85	100
	3,00/op	top 20	douglas	75	85	100
	3,00/op	top 20	spar	95	100	110

- ¹: beperkte afzet voor 2m¹ hout tegen f 5,= lagere prijs/stere.
- ²: zeer beperkte afzetmogelijkheden.
- ³: niet meer leverbaar met ingang van 1994 (behoudens overloop 1993). Een prijs dalen van f 10,= à f 15,=/stere wordt verwacht (Parenco). In de BRD inmiddels circa f 56,=/stere.
- ⁴: geen afzetmogelijkheid voor exploiterende rondhouthandel (Parenco). In de BRD circa f 50,=/stere.
- ⁵: pinus nigra wordt niet meer afgenomen met ingang van 1994.

Overige prijzen.

Perkoenen: lengtes vanaf f 0,80m.

grove den en lariks circa f 80-f 90,=/m³, spar circa f 110,=/m³ wisselend, afhankelijk van maat en vraag).

Heipalen: lengtes vanaf 4,00m.

top11-16

Geen pinus.

Lariks douglas, spar zijn geschikt. Circa f 120,=/m³ en op (afhankelijk van maat en vraag).

Populier: 2m hout voor vouwkarton:

circa f 65,=/ton (min. top diam.12cm gemiddelde per vracht niet onder diam.20).

2m hout voor tijdschriftenpapier:

Circa f 60,=/ton (min. top diam. 8cm, maximaal 35cm)

zaag en kisthout: circa f 75,=/ton.

Kanttekeningen.

De prijsopgaven per stere en per m³ zijn franco-fabrieksprijzen zoals die netto door de gemiddelde leverancier worden ontvangen.

In die prijsopgave is dus ook verwerkt dat er verbruikers zijn die een betalingskorting toepassen bij snelle uitbetaling. Omgekeerd komt voor dat door een late uitbetaling er sprake kan zijn van een rentelast die in mindering moet worden gebracht op de overeengekomen prijs. Bovendien is er in meegenomen dat verschillende leveranciers bij dezelfde verbruiker een verschillende prijs ontvangen doordat er verschillen zijn in de aard van de leveringsverplichting (kwantum, leveringsschema).

De conversiefactoren die zijn gehanteerd om de stereprijzen om te rekenen naar kubieke meter prijzen zijn gebaseerd op inschattingen. Het is duidelijk dat de conversiefactor geen absoluut getal is maar een afhankelijke van houtsoort, van sortimentenlengte, van diameterspreiding en van de wijze van stapeling (voorbeeld: grove den SPA is f 43,= per stere. Bij een factor van 0,60 wordt de opbrengst per m³ f 71,66 en bij een factor van 0,65 wordt dat f 66,15. Een verschil van maar liefst f 5,51 per m³).

In de aangenomen gemiddelde conversiefactoren is er van uitgegaan dat verschillen in de nauwkeurigheid van volumemeting (in m³ en in stere) alsmede de (theoretische) meetwinst die ontstaat door inkoop van langhout en verkoop van sortiment wegvallen.

Bij het zaaghout, profielhout en kisthout is er geen rekening gehouden met prijsverschillen die bestaan tussen de kortere maten en de langere bij afnemers in binnen- en buitenland. Uitgegaan is van een gemiddelde lengte en een gemiddelde prijs.

Voor de lariks en douglas geldt dat er wisselende prijzen voor kunnen komen die soms samenhangen met specifieke orders bij een zagerij.